

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX JULY - LIEPOS 28, 1994 Nr. 29

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Prezidentas Clinton sveikina publiką prie Laisvės paminklo Rygoje, Latvijoje 1994 birželio 6 d.

NE VISOS VILTYS IŠSIPILDĖ

JAV prezidento Bill Clinton vizitą į Rygą "Lietuvos aidas" liepos 7 d. pavadino Vilties vizitu. Dabar, praėjus daugiau nei trimis savaitėms po jo, Baltijos šalių visuomenę jaudina klausimas – ar tos viltys išsipildė, juolab, kad oficialių pokalbių su Baltijos šalių prezidentais metu buvo aptariamos itin svarbios toms šalims problemos.

Tad kaip gi dabar, jau iš tam tikros laiko perspektyvos vertinimas šis, labai lauktas JAV prezidento vizitas. Deja, spaudoje paskelbtuose komentaruose daugiausia vyrauja gana skeptiškos nuomonės. Štai liepos 14 d. "Kauno dienoje" E. Vareikis rašo:

"Diplomatinių laimėjimų ištis yra. Clintono kelionė į Rygą formaliai nebuvo kur nors pakeliui į Rusiją ar kokią kitą buvusios Sovietų Sąjungos dalį. Tuo būdu nedviprasmiškai parodyta, kad Lietuva, Latvija ir Estija – tai ne SSSR. JAV prezidentas pamokė net Baltijos valstybių pareigūnus, kaip reikia apibūdinti savo šalies statusą. Savo kalbose jis akcentavo žodžius okupacija ir nelaisvė, o ne gyvenimas ar buvimas Sovietų Sąjungoje. Gal po šios pamokos ir mūsų prezidentai su ministrais ne-

bepradės savo kalbų sakraline fraze: "Seniai, labai seniai, kai dar gyvenome Sovietų Sąjungoje..." Rusija, labai gerai suprantanti visų šių simbolių prasmę, liko dėl šios tiesos pastebimai suirzusi."

"Buvo galima tikėtis, kad taip, kaip latviai su estais, lietuviai išnaudos Clintono vizitą ir bent jau pasirinktos dividendų derybose dėl tranzito. Deja, šito neįvyko, ir tranzitas, keliantis tiek aistrų Lietuvoje, liko pamirštas..."

"Lietuvos aidas", savo ruožtu, liepos 13-sios laidos redakcijos skiltyje su nusiavyliu pabrėžia, kad pirmasis JAV prezidento vizitas Baltijos kraštuose netapo istoriniu. Toliau paaiškinama kodėl taip įvyko.

"1994 m. JAV prezidento Bill Clintono vizitas į Rygą netapo Baltijos valstybėms tokiu atskaitos tašku, koku 1963 m. Vakarų Berlyno gyventojams (ir visai Vakarų Europai) tapo JAV prezidento John Fitzgerald Kennedy vizitas. Tada prie Brandenburgo vartų 35-asis JAV prezidentas perskaitė savo įžymųjį kreipimąsi į Vakarų Berlyno gyventojus ir, be kita ko, pasakė: "Aš – berlynietis!" Ši trumputė frazė buvo ne tik emocinis šūksnis,

ji tapo atviru pareiškimu tuometinei Sovietų Sąjungai, kad būtent ties šiuo miestu baigiasi rusiškojo imperializmo plitimas.

Toliau komentare reiškiamas mintis, jog šitai prisimenant, buvo slapčia viliamasi, kad ir 42-asis JAV prezidentas, kreipdamasis į rygiečius Laisvės aikštėje, pasakys "Aš – rygietis" ar ką panašaus. Tai būtų suprasta, kaip tam tikra garantija visoms Baltijos valstybėms ir kaip tvirtas išpėjimas imperijai atgavinti siekiantiems politikams.

Prezidentas to nepadarė.

Dar daugiau, kaip toliau rašoma komentare – "Jau vizito į Rygą išvakarėse apžvalgininkai ir politologai gavo peno apmąstymams. Prieš susitikdamas su Baltijos valstybių vadovais Clintonas lyg niekur nieko paskambino Jelcinui ir papasakojo apie numatomą kelionę, – anot ITAR-TASS'o, "suderino kai kurias pozicijas".

Komentaro pabaigoje su neslėpiamu nusivylimu konstatuojama, kad: "Clintonas savo atvykimu į Rygą parodė, kad pripažįsta Baltijos valstybes, tačiau neišdriso pasakyti, kad ties Baltijos valstybių rytinėmis sienomis baigiasi Rusijos interesų zona"

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ GRUPĖS PAREIŠKIMAS

Dėl rezistencijos dalyvių niekinimo

1991 m. lapkričio 6 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimu buvo patvirtinta Rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvių teisių komisija: J. Jurgelis, A. Svarinskas, Z. Šličytė, P. Varanauskas, Z. Juknevičius, A. Paulauskas, A. Pėstininkas, M. Gražulienė.

Šios komisijos darbo finansavimui 1994 m. biudžeto projekte buvo numatyta 44 tūkst. litų. 1993 m. gruodžio 17 d. LDDP nariai A. Kunčinas, S. Burbienė, G. Jurkūnaitė, A. Bajoras, B. Genzelis, M. Pronckus, V. Buinevičius, J. Karosas, remdami G. Jurkūnaitės 1993 m. lapkričio 30 d. nutarimo projektą panaikinti šią komisiją, siūlė valstybės biudžete šiai komisijai lėšų neskirti. LDDP balsais minėtai komisijai laikinai funkcionuoti skiriama 8 tūkst. litų.

LDDP, Seimo daugumos vardu, vykdydama sistemingą rezistencijos dalyvių ignoravimo, nevertinimo ir niekinimo politiką, 1994 m. birželio 2 dieną pateikė nutarimo, naikinančio šią komisiją, svarstymą Seimui. Valdantieji LDDP apie šį savo sprendimą neinformavo minėtos komisijos, neinformavo Lietuvos politinių kalinių, partizanų ir tremtinių organizacijų vadovybes, nekalbant jau apie norą tai derinti.

Minėta komisija pagal Lietuvos Respublikos aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1991 m. spalio 16 d. nustatyta tvarką dėl rezistencijos dalyvio pripažinimo

informaciją apie rezistencijos asmenį skelbia "Tremtinio" laikraštyje. Taip pat numatyta, kad ginčytiniais atvejais išvadą dėl pripažinimo rezistencijos dalyviu po papildomo tyrimo daro Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos taryba.

LDDP, jausdama neapykantą rezistentams, savarankiškai besielgiantiems, neužmiršusiems, neišdavusiems pokario laikų idealistinės dvasios, vietoj padėkos ir pagarbos šiems žmonėms, braukia juos ne tik iš politinės veiklos, bet ir trukdo jiems patiems savo rankomis ir širdimi įvertinti bei įprasinti savo žygio draugų skausmą ir kraują, atlikti istorijos sąlygotą pareigą.

Šiuo metu dirbančiai komisijai netgi nemokami tie 8 tūkst. litų. Protestuodami prieš savivalę ir paniekinimą, mes tai įvardinsime, informuosime pasaulio lietuvius, užsienio šalių ambasadas, masines informacijos priemones.

P. Tupikas, A. Endriukaitis, P. Jakučionis, Z. Šličytė, V. Briedienė, A. Katičius, L. Milčius, A. Baležentis, K. Kryževičius, J. Dringelis, K. Uoka, P. Giniotas, A. Katkus, J. Listavičius, K. Dirgėla, J. Uždavinsys, A. Raškinis, K. Kuzminskas, S. Jarašiūnas, P. Katilius, K. Skrebyš, P. Miškinis, J. Beinortas, A. Vaišnoras, A. Stasiškis, R. Hofertienė, A. Patackas, G. Vagnorius, L. Andrikiene, M. Treinys, V. Lapė, K. Paukštys, V. Petrauskas, V. Bogušis.

1994 06 27, Vilnius

PASKIRTAS NAUJAS JAV AMBASADORIUS LIETUVAI

Baltųjų Rūmų atstovas spaudai liepos 20 d. pranešė, kad prezidentas B. Clinton paskyrė prityrusį diplomata James W. Swihart, Jr. iš Virginijos ambasadoriumi Lietuvai.

Nuo 1991 metų rugpjūčio mėn. jis dirbo JAV ambasadoje Vienoje, Austrijoje. Pradedant 1989 m. iki 1991-ųjų, jis buvo direktoriumi Valstybės departamento sky-

riuje Rytų Europos reikalams, Jugoslavijai ir Baltijos valstybėms.

Prieš tai James W. Swihart, apart diplomatinio darbo Jugoslavijoje, Vokietijoje ir Belize, aukštas pareigas ėjo Valstybės departamento Europos biure. Jis moka vokiečių, serbų-kroatų ir ispanų kalbas. Vedęs, augina sūnų ir dukrą.

Girdėta iš Vilniaus

• **PREZIDENTAS ATOSTOGAUJA NIDOJE.** Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas liepos 18 dieną išvyko atostogauti. Pirmąją jų pusę jis praleis Nidoje, po to persikels į Palangą. Algirdas Brazauskas atostogauja su žmona, abiem dukromis ir žen-tais bei keturiais anūkiais.

• **PASKUTINĖ SEIMO PAVASARIO SESIJOS DIENA.** Ši-vakar baigsis Seimo pavasario sesija. Ji prasidėjo kovo 10 dieną ir pa-gal Konstituciją turėjo baigtis birželio 30-ją, tačiau buvo pratęsta dar trims savaitėms. Šį sprendimą Seimo dauguma motyvavo tuo, kad reikia priimti nemažai svarbių įstatymų, pirmiausiai susijusių su savi-valdos organizavimu bei savivaldybių tarybų rinkimais. Taip pat no-rėta padaryti pataisas ir pakeitimus baudžiamosios ir civilinės teisės kodeksuose. Su šiais darbais Seimas iš esmės susidorėjo. O ap-skritai per visą pavasario sesiją priimta daugiau kaip 90 įstatyminių aktų. Šia prasme sesija buvo pati produktyviausia iš visų iki šiol vy-kusių nuo 1992 metų rudens. Dauguma Seimo narių išeina atos-togu, tačiau jos nebus ramios. Nuo rugpjūčio 1 dienos prasidės referendumo agitacinė kampanija, kurioje žada aktyviai dalyvauti tiek Seimo kairė, tiek dešinė.

• **LIETUVOS IR LENKIJOS SUTARTIES RATIFIKAVI-MAS ATIDEDAMAS RUDENIUI.** Seimo užsienio reikalų komitetas nutarė Lietuvos ir Lenkijos tarpvalstybinės sutar-ties ratifikavimo klausimo svarstymą atidėti iki rudens, kai Seimas susirinks naujai sesijai. Ji prasidės rugsėjo 10 die-ną. Pasak komiteto pirmininko pavaduotojo Algio Griciaus, sprendimas dėl sutarties ratifikavimo procedūros Lenkijos Seime taip pat bus priimtas rudens pradžioje. Numatoma, jog Seimas ją ratifikuoti įgalios Prezidentą Lechą Valensą. Užsienio reikalų komiteto nariai susipažino su kitų Seimo komitetų pasiūlymais dėl sutarties ratifikavimo. Kai kurie jų – padaryti specialų pareiškimą dėl Vilniaus krašto aneksijos 1920 metais, priimti protokolinį nutarimą, kuriuo vyriausybei būtų pavesta sudaryti papildomas sutartis, – tikriausiai, bus aptariamai Seime rugsėjo mėnesį. Algio Griciaus nuomone, jie neprieštarauja sutarties dvasiai ir turiniui.

• **STREIKUOTI ŽADA MEDIKAI.** Medikų reikalavimai valdžiai dėl neatidėliotinos pagalbos sveikatos apsaugai antradienį pareikšti Lietuvos gydytojų sąjungos ir medikų profesinių organizacijų koordinacinės tarybos posėdyje. Jeigu į juos nebus reaguojama, spalio pradžioje medikai pradės streiką. Medicinos darbuotojai yra mažiausiai apmoka-ma žmonių kategorija, o ir atlyginimai jiems išduodami pavė-luotai. Ligoninės neturi pinigų sumokėti už elektrą, šildymą, komunalines paslaugas. Kai kurios operacinės dirba treč-daliu ar net ketvirtadaliu krūvio. Gydytojai priėmė rezoliuciją, kurioje reikalaujama sveikatos apsaugą pripažinti valstybės prioritetine sritimi ir skubiai priimti sveikatos apsaugą regu-liuojančius įstatymus. Jie pareikalavo garantuoti biudžetę numatytas lėšas, o mediko atlyginimo vidurkį sulygtinti su valstybinio sektoriaus darbuotojų atlyginimu (dabar jis maž-daug trečdaliu mažesnis).

• **REFERENDUMĄ APTARNAUS 21 TOKSTANTIS ŽMONIŲ.** Pradėjo darbą 66 miestų ir rajonų referendumo komisijos. Jos organizuos ir rugpjūčio 27 dieną vykdys konservatorių partijos inicijuotą referendumą įstatymui "Dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių ir akcijų bei pa-žeistos teisės saugos" priimti. Šios komisijos, savo ruožtu, iki savaitės pabaigos sudarys apylinkių komisijas. Numatoma, kad bus apie 2060 apylinkių, o jose vidutiniškai po 10 narių. 620 narių yra miestų ir rajonų komisijose, kurias užvakar pa-tvirtino Vyriausioji rinkimų komisija. Taigi, referendumą ap-tarnaus daugiau kaip 21 tūkstantis visų lygių komisijų narių. Jiems iš valstybės biudžeto mokamas vidutinis mėnesinis uždarbis. Preliminariniais paskaičiavimais, referendumas kainuos daugiau kaip 4 milijonus litų. Didesniąją šios sumos dalį sudarys biuletenių ir įstatymo projekto spausdinimo iš-laidos.

• **REFERENDUMO PROBLEMAS ĮSIJUNGĖ IR KON-STITUCINIS TEISMAS.** Konstitucinis Teismas paskelbs sprendimą byloje, kurią jis nagrinėjo Seimo narių grupės prašymu. Opozicinių frakcijų nariai prašė ištirti, ar šiemet birželio 15 dieną Seimo padaryti pakeitimai ir papildymai Referendumo įstatyme atitinka Respublikos Konstituciją. Pareiškėjai nesutinka su keturių Referendumo įstatymo straipsnių pakeitimais. Jie, be kita ko, teigia, kad Seimas neteisus, nustatęs, jog referendumu negali būti priimami įstatymai, o tik jų nuostatos. Jie taip pat ginčija nuostatą, pagal kurią Seimui suteikiama pareiga spręsti, ar referendumui teikiama įstatymai turi konstitucinių įstatymų galią. Taipogi ginčijamas Referendumo įstatymo straipsnis, kuris sako, jog sprendimai referendumo laikomi priimtais, jeigu jiems pritarė daugiau kaip pusė į sąrašus įtrauktų rinkimų teisę turinčių Lietuvos piliečių. Pareiškėjai primena, jog tam, kad Seime būtų priimtas įstatymas, užtenka pusės jo narių sprendimo, t.y. dešimtadalio visų rinkėjų valios, išreikštos per demokratiškai išrinktus Tautos atstovus.

• **LIETUVOS KARIUOMENĖS BŪRIUI LEISTA VYKTI Į KROATIJĄ.** Seimas priėmė nutarimą leisti Lietuvos kariuo-menės taikos palaikymo būrį dalyvauti Jungtinių Tautų taikos palaikymo operacijose Kroatijoje. Jis veiks Danijos batalio-

Kas dabar valdys šiaurinę Korėją?

Liepos 25 turėjo įvykti istorinis abiejų Korėjų prezi-dentų susitikimas, tačiau šis pasimatymas atšauktas, nes staiga mirė Šiaurės Korėjos diktatorius Kim Il Sung, 82 metų amžiaus. Nors velionis daugelį metų ruošėsi perduoti savo pareigas sūnui Kim Jong Il'ui, Pietų Korėjos šal-tiniai tvirtina, kad išlepintas sūnelis daugiau domisi gra-žiomis moterimis, greitais automobiliais ir mėgsta iš-gerti. Šias eilutes rašant, dar nebuvo aišku, ar komunistų partijos centro komitetas pa-tvirtins sūnų vyriausiu parti-jos ir valdžios vadovu. Buvo kalbama, kad yra daugiau kandidatų: mirusio "didžiojo vado" ir "pasaulinio geni-jaus" brolis ir net jo žmona, sūnelio Kim Jong'o pamotė.

Daugelyje pasaulio mo-narchijų valdomose valstybė-se įpėdinystės teisės yra aiš-kios. Konstitucijos paprastai nustato, kas paveldės sostą, karaliui mirus. Demokrati-nėse valstybėse irgi žinoma, kas užims prezidento vietą. Blogiausia padėtis yra komu-nistinėse diktatūrose. Kai vi-sąžinantis Kinijos diktato-rius Mao Zedongas pradėjo senti, 1974 metais jis jau sir-go Parkinsono liga, blogai ėmė veikti inkstai, užsikimšo kraujo gyslos, prasidėjo akių kataraktas, valdžios jis neat-sisakė, bet toliau "valdė" di-džiulę valstybę. Po jo mir-ties viešpatavo dviejų metų chaosas, varžytinės dėl val-džios, į kurią pretendavo ir jo žmona, kol pagaliau iškilo naujas partijos vadas, tuomet dar 74 metų "jaunuolis" Den-gas. Jis ir dabar, 89 metų amžiaus, turi Kinijoje nemažą įtaką ir politinį svorį.

Buvusioje Sovietų Są-jungoje dažnai istorikų mini-mas "Stagnacijos laikotar-pis". Tai Brežnevo valdymo

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

dienos. Kai jis tapo komu-nistų partijos gen. sekretoriu-mi 1964 m., Brežnevas buvo energingas, stiprus vyras, ta-čiau po dviejų širdies atakų 1975-77 m., jo rankos dre-bėjo, kalba tapo nebeaiški, daug mėnesių jis praleisdavo slaptose ligoninėse, kol mirė, tebelaikydamas valdžios vai-rą savo drebančiose rankose. Pats Boris Jelcinas pripažino, kad paskutinėmis savo val-džios dienomis Brežnevas jau nebežinojo, ką jis kalba, ką daro ir ką pasirašo. Visa valdžia buvo jo slaugytojų rankose. Brežnevas tačiau iš valdžios nepasitraukė. Jo įpėdinis Andropovas, nors gen. sekretoriumi tapo jau-nas, 68 metų amžiaus, po 15 mėnesių valdžioje, iš tų 15 mėn. šešis praleidęs lovoje, perleido pareigas Černenkai. Nors jis buvo jaunesnis už politbiuro narius: Gromyką (73), Ustinovą (74) ar Ticho-novą (77), Černenka (72) tu-rėjo chronišką emfizemą, sirgo kepenų, širdies ligomis. Po Brežnevo Kremlius per 30 mėnesių turėjo tris valsty-bines laidotuves, kol valdžia teko jaunuoliui Gorbačioviui. Kai mirė Andropovas, iš 11 sovietų partijos politbiuro narių šeši buvo virš 70 m. amžiaus. Kai Rytų Europoje komunizmas pradėjo griūti, satelitinių šalių vadų amžiaus vidurkis buvo 76 m.

Kyla klausimas, kodėl, sakykime, JAV-se, iš, pa-prastų darbų žmogus turi pa-sitraukti, sulaukęs 65 metų amžiaus. Ligoninėse 70 m. gydytojui mažai tenka širdies persodinimo operacijų, ka-talikų vyskupai pasitraukia, sulaukę 75 m. amžiaus, ta-čiau valstybių valdžios vairai patikimi seneliams, kaip Graikijos Papandreou, Pran-

cūzijos Mitterrandui, Ame-rikos Reaganui, kuris buvo perrinktas antrai kadencijai 1984 m., pirmąją pradėjo jau turėdamas 69 m.

Pagarba amžiui ir pasiti-kėjimas senyviems politi-kams buvo rodomas ir anks-čiau. Britai savo premjerą Winstoną Churchillį išsirin-ko, nors vėliau biografų kny-gose buvo rašoma apie jo li-gas ir negalavimus. "Tikras vaikščiojantis patologijos va-dovėlis", – rašo Post ir Ro-bins, paminėdami ir vyriau-sybės pastangas slėpti prem-jero ligas nuo visuomenės. Panašiai ir JAV prezidento Roosevelto negalavimai ne-buvo visuomenei žinomi. Prieškarinės Vokietijos pre-zidentas Hindenburgas 1932 m. buvo 85 m. amžiaus. Jis kaltinamas nesipriešinimu Hitlerio iškilimui to meto Vokietijoje. Hindenburgas tuo metu jau nežinojęs, ką daro.

Pagarba ilgam amžiui, patyrimui, per daugelį metų išaugintam išmintingumui turi savo rėmėjų. Irano mo-narchiją pašalinus, vyriausiu naujos Islamo respublikos vadu buvo išrinktas ajatola Khomeini, tuomet jau 78 metų amžiaus, Senasis Testa-mentas kalba apie legendines asmenybes, kurios gyveno žymiai ilgiau, negu dabarti-niai politiniai vadai. Ado-mas, visų mūsų protėvis, gy-venęs 930 metų. Nojus (sta-tęs laivą ir išgelbėjęs žmoni-ją nuo tvano) sulaukęs 950 m., tačiau jo sūnus Šėmas miręs po 600 m. Abraomas gyvenęs 175, Izaokas – 180, Jokūbas – 147 m.

Buvęs JAV prez. Carte-ris gavo pakvietimą dalyvau-ti Šiaurinės Korėjos diktato-riaus Kimo laidotuvėse. Car-terio kelionė pasimatyti su Korėjos komunistų vadu lai-koma naudinga. Prez. Clin-tonas viešai padėkojo Carte-riams už jų pastangas. Ko-mentatoriai mano, kad anks-čiau ar vėliau abiem Korė-joms bus lemta susijungti į vieną valstybę, kaip susijun-gė dvi buvusios Vokietijos. Ar tą susijungimą pavyks įgyvendinti taikiai, ar kils kruvinas karas, parodys ne-aiški ateitis. Visi tikisi, kad jei toks karas ir kiltų, bran-duoliniai ginklai nebus pa-naudoti. O tuo tarpu dar lie-ka baimė, kad Šiaurinė Korė-ja toliau bandys įsigyti, pasi-gaminti atominių ginklų, ku-rių gamybą Tarptautinės Atominės Energijos agentū-ros nuomone, įsakė pradėti velionis Kim, kurį Šiaurinės Korėjos spauda vadina "Žmonijos niekad nematytu didžiausiu genijumi".

(Nukelta į 9 psl.)

no DANBAT sudėtyje. Keturiasdešimties karių būriui leista dalyvauti operacijose Kroatijoje iki 1995 metų kovo 1 dienos. Bendros Danijos ir Lietuvos karių pratybos prasidėjo šį pir-madienį Ruklos karinio mokymo centre. Danijos dalinys at-vyko į Lietuvą su sava karine technika, jame yra karių, jau dalyvavusių Jungtinių Tautų misijose. Vėliau pratybos bus pratęstos Danijoje. Iš ten rugpjūčio pabaigoje Lietuvos ir Danijos kariai vyks į Kroatiją. Jų uždavinys šioje šalyje ste-bėti, kaip laikomasi ugnies nutraukimo susitarimų, lydėti hu-manitarinius krovinius, vykdyti gelbėjimo darbus, teikti medi-cinos pagalbą civiliams gyventojams.

• **PASIRAŠYTA LIETUVOS IR EUROPOS SĄJUNGOS LAISVOS PREKYBOS SUTARTIS.** Pirmadienį Briuselyje Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys pasirašė Lietuvos ir Europos Sąjungos laisvos prekybos sutartį. Ji įsigalios nuo sausio 1 dienos. Spaudos konferencijoje Vilniuje kitą dieną jis sakė, kad tai yra svarbus žingsnis integruojantis į Vakarų Europos ekonomines struktūras. Lietuva iš sovietinio laiko-tarpio paveldėjo labai nesubalansuotus ekonominius santy-kius. Tik apie 5 procentus Lietuvoje gaminamos produkcijos buvo eksportuojama į užsienį. Balansas nepalankus Lietu-vai ir dabar, nes apie 40 procentų eksporto tenka NVS ša-lims. Sutartyje numatytos muitų nuolaidos iš Lietuvos išve-žamai medienai, baldams, avalynei, elektros prekėms, meta-lo dirbiniais. Sutarties preambuleje pasakyta, kad šalys pripažįsta, jog Lietuva turėtų tapti Europos Sąjungos nare.

ELTA (B.B.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KUOMET TIK LAIKINAI IŠĖJOME

Juozas Žygas

O tai buvo jau labai labai seniai, daugelio tik laikinai išėjusių, seniai jau mūsų tarpe nebėra! Tas laikinai pavirto beveik į visą pusšimtį metų. Prieš penkiasdešimt metų Suvalkijos ir Žemaitijos vieškeliai dulkėjo, kuomet vežimai su ryšuliais ir vaikais į Vakarus skubėjo. Tas skubėjimas, žinoma, gana lėtas buvo. Kadangi arkliai pavargę, reikėdavo besitraukiančią vokiečių kariuomenę praleisti. Taip pat lėktuvų puolimai, daugelį vertė šunkeliais važiuoti. Bailesni ar toliau pramatantieji, jau birželio mėn. gale, pradėjo Kauną apleisti. O liepos antroji savaitė jau virto masine evakuacija. Žinoma, tas žodis "masinė" nelabai čia tinka. Kadangi jokių viešojo susisiekimo priemonių nebuvo, tad tikra žodžio prasme "masinės" evakuacijos negalėjo būti!

Laimingi buvo tie, kurių tėviškės buvo Suvalkijoje ir, kurie su kaimu ryšius dar palaikė. Tad tokius giminės atvažiavo išsivežti. Taip pat laimingi buvo ir tie, kurie koku nors būdu rankinį vežimuką sukombinavo. Kadangi kitokio judėjimo nebuvo, tad batų kaukšėjimas senamiesčio gatvelėmis, buvo labai aiškiai girdimas. Vežimukų, dviratininkų ir net pėsčiųjų, nepertraukiama srovė Aleksoto linkme traukė. Nors Maskvos radijas, beveik nepertraukiamai apie "išlaisvinimą" kalbėjo, tačiau, žmonės jau patirtį turėjo, ir norėjo nuo tų "laisvintojų", kuo toliausiai būti. Nors ir žinojo, kad Vokietijos miestai dega ir be pertraukos yra bombarduojami. Bet tie, kurie bėgo, geriau rizikavo sąjungininkų bombomis, negu "išlaisvintojų" gražiais žodžiais. Maskvai, jos tarnams bei pataikūnams, buvo lyg skuduru per veidą, kuomet paaiškėjo, kad ne tik tūkstančiai akademikų bei

intelektualų, bet ir masė ūkininkų bei darbo žmonių nuo jų pabėgo.

Tuomet buvo išgalvoti "nacių tarnų", "žydšaudžių" bei kitokie epitetai. Ir tokie pasakymai: "Bėgo nuo bausmės ir liaudies keršto". Įdomu nuo kokio "liaudies keršto" A. Sniečkaus motina ir jo broliai pabėgo?! Maskvai ir jos tarnams nagai niežtėjo, kad tiek daug iš jų nagų ištrūko. Tad Maskva davė nurodymus, pradėti šmeižto bangą prieš išeiviją. Į tą šmeižtą daugelis lietuvių mielai įsijungė ir įvairius pamfletus išeivijos juodinimui rašė. Prasidėjus atgimimo bangai, tie patys pamfletistai, išeiviją vėl susirado. Net neprašę ir neatsiprašę ant mūsų scenų lipo – "Tokie buvo laikai – užmirškime". Manydami, kad tuo savo dėmes nusiplovė.

Nors yra sakoma, kad: "su melu toli nenuėisi". Tačiau degutas limpa. Tokie, kaip "nudžiūvusios šakos" ar "prisiplėšusių" epitetai, daugelio lietuvių sąmonėje liko. Kad jie liko, tai labai aiškiai, prieš išeiviją nukreipti įstatymai įrodo. Įvairūs Lietuvos pareigūnai pas mus atvykę, nerausdami rankas atkišę vaikšto, o grįžę už prieš išeiviją nukreiptus įstatymus balsuoja, kadangi mes esame "prisiplėšę". Jau praėjo penkiasdešimt metų, bet mums dar durys nėra atvirai atvertos. Norint savo kraštą aplankyti, dar reikia prašymus rašyti ir vizos prašyti. Su Amerikos pasu galima beveik visą pasaulį, bet ne Lietuvą lankyti. Tuomet, kuomet bėgome, tai manėme, kad tik laikinai namus palikome. O dabar ir aplankyti jų laisvai negalime! Tik A. Brazauskas, kuris atrodo, Lietuvos įstatymų nežino, stėbisi – "Kodėl išeivija masiškai negrįžta".

UŽSIENIO LIETUVIŲ TALKA IR PARAMA LIETUVAI

Vytautas Abraitis

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

1918 metais Vilniuje paskelbus Lietuvą nepriklausoma valstybe, Amerikoje kaip ir kituose kraštuose gyvenančių lietuvių tarpe pakilo didžiulis entuziazmas, talkinti Lietuvai ir remti tos nepriklausomybės išlaikymą. Tokį užsienio lietuvių entuziazmą visų pirma skatino pačioje Lietuvoje pasireiškęs entuziazmas ir ryžtas, be patyrimą turinčių valstybės vadovų ir valdininkų (Jūsų terminu paruoštos nomenklatūros) sėkmingai statyti jaunąją valstybę ant tvirtų ekonominių pagrindų. Tas tikėjimas ir sėkmė tęsėsi, galima tvirtinti, visą 1918-1940 metų laikotarpį, nežiūrint 1920 metais Vilniaus srities netekimo, 1930-jų metų pasaulinės ekonominės krizės, Vokietijos ekonominio boikoto, Klaipėdos netekimo bei Lenkijos ultimatumo. Man atrodo, kad tolygus entuziazmas kilo abiejose vandenyno pusėse ir po 1990 metais atkurtos nepriklausomybės paskelbimo. Deja, jis greitai ir vienur ir kitur atslūgo. Kodėl? Yra daug klausimų, bet nedaug gerų pasiteisinimų.

Kai "geriausių santykių" su nepriklausoma Lietuva kaimyninė valstybė – Sovietų Sąjunga – 1940 m. birželio 15 dieną okupavo Lietuvą, toji Lietuvą ištikusi katastrofa sujungė visus lietuvių užsienyje vieningai dirbti atkūrimui nepriklausomos Lietuvos valstybės, žinoma, išskyrus tą labai mažą lietuvių skaičių, įtikėjusių į Sovietų Sąjungos "komunistinį rojų", kurie ir 1918 metais dirbo Sovietų Sąjungos komunistų įtakoje už Lietuvą, priklausančią Rusijai ir vadovaujamą su Lenino – Stalino palaiminimu per savo ištikimą klapčiuką Mickevičių – Kapsuką, kaip ir po 1940 metų okupacijos per Stalino – Molotovo – Pozniakovo ištikimus bendradarbius ir tarnus: paleckius, gedvilus,

sniečkus, guzevičius ir eilę jų palikuonių.

Jau 1940 metų liepos 23 dieną užsienio lietuvių visuomenę nudžiugino ėjusio Amerikos užsienio reikalų ministro pareigas Sumner Welles pareiškimas, kad "Amerika nepripažįsta Sovietų Rusijos smurtu ir klasta bei jėga paremtos Pabaltijos kraštų okupacijos". Tai buvo didelė Amerikos lietuviams paskata skubiai organizuotis padėti Lietuvai, Latvijai ir Estijai atgauti savo teises, rašo L. Šimutis, knygoje "Amerikos Lietuvių Taryba". Ir todėl jau rugpjūčio 10 dieną katalikiškų organizacijų atstovai kartu su tautininkų ir sandariečių atstovais sutarė kartu dirbti Lietuvai Gelbėti Taryboje, lygaus grupių atstovavimo pagrindu.

Ši Lietuvos Gelbėjimo Taryba vėliau pasivadinsi Amerikos Lietuvių Taryba išrūpino pasimatymą su Amerikos prezidentu Franklin Delano Roosevelt. Tas vizitas taip pat tapo didele paskata lietuvių pastangoms talkinti ir remti Lietuvai nepriklausomybę atkurti. Prezidentas Rooseveltas delegacijai inspiruojančiai kalbėjo: "Man yra malonu, kad Jūs lietuvių kilimo Amerikiečiai, esate taip giliai susirūpinę savo gimtojo krašto likimu. Bet leiskite man pasakyti, kad Jūs padarėte klaidą Jūsų rašte, kurį man įteikėte. Ten pasakyta, kad Lietuva prarado savo nepriklausomybę. Klaidinga taip teigti. Lietuva nepriklausomybės neprarado, – ji tik laikinai pertraukta. Ateis laikas ir Lietuva vėl bus laisva. Tai atsitiks gal greičiau, negu Jūs galite tikėtis". Priminė Prezidentas Roosevelt ir apie vieno delegacijos nario baiminimąsi, kad Lietuva, kaip maža tauta, nebūtų didžiųjų užmiršta. Tada jis ir toliau sakė: "Netiktų kalbėti ir apie Lietuvos mažumą, nes ir pati mažiau-

sia tauta turi lygią teisę būti nepriklausoma, kaip ir pati didžiausia tauta". Tai buvo gražūs, veiklai skatinantys žodžiai Amerikos ir visiems užsienio lietuviams. Gaila, tik kad prez. Roosevelt ne visuose veiksmuose tokiu pasireiškė vėliau.

Laiko varžomas galiu paminėti tik pagrindinius ALT-os veiklos bruožus, talkinant ir remiant nepriklausomos Lietuvos atkūrimą. Jais buvo: 1. tolimesnis užtikrinimas Amerikos vyriausybės nusitatymo nepripažinti juridškai Lietuvos okupacijos, tuo tikslu įtaigojant Amerikos Kongresą ir vyriausybę, 2. artėjant karo frontui prie Lietuvos ir tuo pačiu eventualiai Lietuvos reokupacijai, gelbėti iš Lietuvos pasitraukiančius tėvynainius. Lietuvą reokupavus, okupantui siekiant pasitraukusių kaip Sovietų Sąjungos piliečių lietuvių priverstino grąžinimo į Lietuvą, ALT-a griebėsi skubių priemonių Amerikos valdžios sluoksniuose tokią prievartos grąžinimą sustabdyti ir siekti iš Lietuvos pasitraukusių apie 40.000 lietuvių perkelti į kitus pasaulio kraštus: Ameriką, Angliją, Prancūziją, Australiją, Kanadą. Pietų Ameriką ir kitur. Didesniam skaičiui į Ameriką įsileisti reikėjo specialaus įstatymo. ALT-ai vadovaujant, toks Displaced Persons ACT (karo išvietintų žmonių) įstatymas buvo pravesas ir juo pasinaudojo apie 30.000 lietuvių. 3. ALT-os dėka 1953 metais JAV Kongrese buvo įsteigtas YPATINGAS KOMITETAS ištirti Pabaltijo valstybių inkorporavimo procesą į Sovietų Sąjungos Respublikų tarpą. Komitetas populiariai buvo žinomas to Komiteto pirmininko kongresmano Charles J. Kersten vardu. Komitetas, važinėdamas po visą Ameriką ir kitus kraštus, Amerikos valstybės lėšomis, per keletą mėnesių, duodant priesaiką, apklausinėjo apie 1000 liudininkų, išleido savo veiklos raportą, (Nukelta į 8 psl.)

Dr. Leonas Kriaučiūnas, ALTOS-gos pirmininkas, sveikina Ambasadorių prie Jungtinių Tautų Anicetą Simutį š.m. mirželio 5 d. New-Yorke. Ta proga įteikia jam knygą "Lietuvos gyventojų genocidas" pirmąjį tomą

TRIUKŠMAS DĖL "KANČIŲ IR KOVŲ ISTORIJS" PIRMOJO LEIDINIO. AR NE LAIKAS JĮ BAIGTI?

Dr. Alfonsas Eidintas

Šias polemines pastabas rašau ne kaip Lietuvos Valstybės pareigūnas, o kaip žmogus ir istorikas, jaučias savo pilietinę pareigą pasisakyti mūsų visuomenei rūpimais klausimais. Turiu galvoje triukšmą ir aistrų sukėlusį "Kovų ir kančių" pirmojo leidinio išleidimą Lietuvoje. Kovingieji tautos publicistai, vieningai pasmerkę istorikų aplaidumą ir leidėjų skubotumą paruošiant šį leidinį jau nebedaug randa savo straipsniams ar kolektyviniams pasmerkimams naujų momentų arba net pikantiškų intrigų. Politikai, padarę kritinius pareiškimus, laiko savo pareigą atlikę. Leidėjai ir istorikai viešai prisipažino suklydę ir pažadėjo tas klaidas ištaisyti. Galima būtų toje kančių diskusijoje dėti tašką, tačiau prieš jį padedant, norėčiau supažindinti skaitytoją su kai kuriais savo apmastytais šia tema bei techninėmis šio leidinio pasirodymo aplinkybėmis.

Taigi, kas gi iš tikrųjų atsitiko?

1) Visuomenėje kilo natūralus klausimas – ar galima pasitikėti istorikais, rašiusiais komunistines knygas ir besivadovavusiais komunistine ideologija? Taip JAV LB net atspausdino ankstyvą perspėjimą, jog šiam projektui nepritaria, nes jam kviesti vadovauti istorikai, buvę kompartijos nariai. Pasirodžius pirmajam leidiniui kai kuriems skaitytojams kilo įtarimas, ar dr. H. Šadžius ir prof. V. Kašauskienė nesufalsifikavo dokumentų, ir, ar neišspausdino jau iš anksto KGB sufalsifikuotus dokumentus? Prof. J. Juzeliūnas tai paneigė savo straipsnyje "Lietuvos Aide", paneigė tai ir patys istorikai Lietuvos spaudoje. Taigi, atspausdinti dokumentai nėra falsifikatai, kol kas nors neįrodė priešingai. To kol kas nepavyko padaryti net išeivijos gerbiamaam istorikui J. Dainauskui.

2) Dokumentų leidinys sukėlė pasipiktinimą, nes ypač užsienio lietuviai, 50 metų gyvenę Vakaruose, negalėjo pilnai žinoti, kokia klastinga ir ciniška buvo sovietinio teroro mašina. NKVD (KGB) dokumentuose apie Lietuvos gyventojų trėmimus į Sibirą užsienio lietuviai, matyt, tikėjosi rasti tik kraują ir kančias. Todėl, perskaičius dokumentus, kuriuose enkavedistai savo žiaurų terorą piešia vos ne kaip humanistinę akciją, išeiviją ištiko stabas, pasireiškęs neadekvačiais veiksmais ir vertinimais.

Tuo būdu yra visiškai aišku, kad visuomenė dar nėra pasiruošusi skaityti enkavedistų dokumentus. Tokią pat nuomonę pokalbyje su manimi išsakė ir žinomas JAV politikas bei politologas, Baltijos valstybių bičiulis ir geras situacijos išeivijoje bei Lietuvoje žinovas Paul Goble, pasakęs: "Sovietinis režimas sugadino gyvenimą daugeliui žmonių. Jiems dar anksti skaityti tokius dokumentus, jiems reikia paprasčiausiai aiškinti, koks tai buvo režimas, ir kiek jo veiksmai skyrėsi nuo oficialiosios propagandos". Atsižvelgiant į tai, sudarytojams juo labiau reikėjo komentuoti ir išaiškinti kiekvieną dokumentą ir NKVD (KGB) naudojamus terminus.

3) To nepadarius kilo dėsningas pasipiktinimas, kam reikėjo išleisti tokią knygą, kuri ir pasaulyje gali būti supasta, kad jokio sovietinio teroro Lietuvoje, pasirodo, nebuvo. Tas pasipiktinimas nukrypo prieš Lietuvos istorikus ir asmeniškai PLB valdybos pirmininką B. Nainį, kaip projekto sumanytoją ir leidėją bei iš dalies prieš pačią PLB valdybą. Žmonės daugelyje laišku ir pasisakymų kritikavo sudarytojų ir leidėjų klaidas, neapsižiūrėjimą, skubotumą. Nuoširdžiausiai man apie tai Chicagoje pasakė ponis Damušienė – "Žinokite, mums yra skaudu". Tas nuoširdus pasakymas yra būdingas visiems, kas tik skaitė dokumentų rinkinį.

4) Tačiau greitai, šalia nuoširdaus skausmo, pasirodė ir specialiai užsakytų straipsnių, kurių autoriai jau gana perdėtai puolė istorikus, ir ypač B. Nainį. Ilgametis bendruomenės veikėjas, darbštus žmogus Nainys buvo tuose straipsniuose dirbtinai juodinamas ir niekinamas. Pavadinti šį garbingą žmogų KGB agentu reikia turėti ne tik lakią fantaziją, bet ir piktų kėslų. Dėl savo kietoko charakterio visuomeninėje veikloje ne vienam užlipęs ant nuospaudos, isteriško puolimo prieš jį išdavoje B. Nainys išgėrė ne vieną karčią taurę nuoskaudos, daugiausia, deja, nepelnytos. Asmeniškumai išlindo kaip yla iš maišo. Kai kas pabandė atakuoti ir pačią PLB valdybą. Siekis nuversti ją ir kartu B. Nainį yra akivaizdus. Todėl, galima daryti prielaidą, kad tikrosios šio skandalo priežastys yra ne tik klaidose, padarytose išleidžiant knygą, bet kur kas giliau.

Mes, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai atstovaujantys asmenys – valdybos pirmininkas Bronius Nainys, vicepirmininkai Vytautas Kamantas, dr. Petras Kisieličius, vicepirmininkė dr. Vitalija Vasaitienė, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovas Lietuvoje Juozas Gaila ir Lietuvos kovų ir kančių istorijai lėšų telkimo vadovas dr. Antanas Razma bei Seimo narys prof. dr. Vytautas Landsbergis, Seimo narys, Politinių kalinių sąjungos pirmininkas Antanas Stasiškis, Seimo narys, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidentas Balys Gajauskas, Lietuvos Istorijos instituto direktorius prof. dr. Antanas Tyla, buvęs laikinasis Genocido ir rezistencijos tyrimo centro vadovas Juozas Starkauskas, Laisvės kovų archyvo redkolegijos narė Nijolė Gaškaitė, mokslo ir enciklopedijų leidyklos direktorius Zigmas Pocius, Lietuvos gyventojų represijų tyrimo centro vadovė Birutė Burauskaitė, dvejose posėdžiuose apsvaistė padėtį, susidariusią išleidus dokumentų rinkinį "Lietuvos gyventojų trėmimai 1941, 1945-1952 metais", pavadintą "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" I-uoju tomu, ir nutarė:

1. Išleistame dokumentų rinkiny iš serijos "Lietuvos gyventojų trėmimai 1941, 1945-52 metais", padaryta esminė klaida – tai komentarų ir paaiškinimų trūkumas. Nors nėra pagrindo abejoti, kad paskelbti dokumentai yra parašyti pačių okupantų ir jiems parsidavusių lietuvių, tačiau jie nepavaizduoja tikrovės, kančių ir siaubo, kuri patyrė tremiamieji. Todėl manome, kad reikia ruošti to

5) Pajutusi visuomenės pasipiktinimą JAV lietuvių spauda neužėmė objektyvesnės pozicijos ir pasidavė neigimo nuotaikoms. Kaip nekeista pirmieji kritikavę B. Nainio sumanytą tik vieni "Akiračiai", objektyviuose prof. Z. Rekašiaus straipsniuose vieninteliai pabandė išsiaiškinti ir kitiems paaiškinti, kas gi iš tikrųjų įvyko.

6) Kuomet PLB valdyba pripažino klaidas ir susitarė su JAV ir Kanados LB Valdybomis tęsti projekto leidimą, "priešų" medžioklė nesustojo. Vis tiek tebuvo reikalaujama "Nainio galvos", o Lietuvoje – mažų mažiausiai atleisti iš darbo istorikus (sic!). Atrodo, kad be "tautos priešų" paieškos ir demaskavimo gyventi negalime nei JAV, nei Lietuvoje. Veikia bolševikinis mentalitetas? O gal viskas žymiai paprasčiau, ir priežastims, sukėlusioms šį skandalą, apibūdinti galime rasti žymiai paprastesnių žodžių? Beje,

LIETUVOS KOVŲ IR KANČIŲ ISTORIJS LEIDIMAS TĘSIAMAS Pareiškimas visuomenei

rinkinio pataisytą ir papildytą laidą. Naujoji laida turėtų būti papildyta naujais dokumentais, patikslinta jų atranka ir išdėstymo tvarka. Kiek įmanoma, būtina patikrinti dokumentų autentiškumą ir aptarti turinio patikimumą. Prie dokumentų būtinai pridėti išsamūs komentarai ir autentiški tremtinių liudijimai.

2. Sumanymą išleisti "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" 16 (daugiau ar mažiau) tomų seriją reikia sveikinti ir visokeriopai palaikyti. Pasitarimo dalyviai, dėkodami išeivijos lietuviams už paramą šiam leidiniui, pabrėžia, kad jo sumanytojas ir padėjęs daug pastangų jam įgyvendinti PLB pirmininkas Bronius Nainys yra pernelyg asmeniškai puolamas, nes šio leidinio trūkumai – tikrai nėra jo kaltė. Vieši ir neatsakingi išpuoliai prieš daug metų lietuviškai veiklai paaugusį Bronių Nainį ne tik skaudina jį, bet dėl vienoje knygoje esančių trūkumų gali sužlugdyti visą sumanytą ir tolimesnį knygų leidimą. O leidimo darbą reikia neatiidėliojant tęsti, kol tebėra gyvi represijų ir genocido liudininkai, kurių autentiški prisiminimai turi papildyti, praplėsti ir patikslinti čekistų dokumentuose iškreiptą tikrovės vaizdą.

3. Tolimesniam "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" ruošimui ir leidimui PLB valdybos, Lietuvos istorijos instituto, Tremtinių ir politinių kalinių sąjungos, Politinių kalinių sąjungos vadovy-

bių bendru sutarimu yra sudaromas specialus koordinacinis priežiūros komitetas, į kurį pakviesti:

Dr. Petras Kisieličius – Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas,
Dr. Kęstutis Girnius – "Laisvosios Europos" radijo skyriaus vedėjas Europoje,
Dr. Rasa Mažeikaitė – istorikė (Kanada),
Prof. dr. Benediktas Mačiūka – istorikas (JAV),
Prof. dr. Antanas Tyla – Lietuvos Istorijos instituto direktorius.
Balys Gajauskas – Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimo narys,
Antanas Stasiškis Lietuvos Politinių kalinių sąjungos pirmininkas, Lietuvos Respublikos Seimo narys,
Prof. dr. Zigmas Zinkevičius – akademikas,
Birutė Burauskaitė – Lietuvos Gyventojų represijų tyrimo Centro vadovė,
Prof. dr. Vytautas Landsbergis – Lietuvos Respublikos Seimo narys,
Kunigas Jonas Boruta, S.J. – Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos narys.
Komiteto pirmininkais kviečiami:
Antanas Stasiškis (Lietuvoje)
Dr. P. Kisieličius (išeivijoje)
Komiteto sekretore pakviesta **Birutė Burauskaitė**.

Pasitarimas dėkoja visiems, parėmusiems "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" leidimo sumanytą bei jo įgyvendinimą ir kviečia toliau visokeriopai remti. Tik bendromis visų Lietuvos patriotų pastangomis galėsime deramai atlikti šį būtiną ir neatidėliotiną darbą.

intelektualai, pabūgę triukšmo, pasitraukė į šoną ir savo nuomonės nepareiškė. Tuo būdu, reksminga kompanija proto balso nebuvo sustabdyla ir kulminacinis taškas buvo pasiektas Brookline, viešai sudeginus nepavykusio projekto tomą. Šios precedentinės mūsų tautos istorijoje akcijos nuotraukos buvo patalpintos kai kurių JAV lietuvių laikraščių pirmuosiuose puslapiuose.

7) Vis tik dalis laišku autorių suprato reikalo esmę, kad dangus negriūva dėl tomo klaidų ir siūlė tęsti projektą, bei ištaisyti minėtus trūkumus. Tie geranoriški palinkėjimai, atrodo, bus padaryti. Ir tą reikia padaryti – knygą jau išėjo, ji išplatinta JAV ir pardavinėjama Lietuvoje. Ištaisyti jos trūkumai turėtų nuraminti tuos, kurie nuoširdžiai pergyvena dėl pirmosios nesėkmės, bet mato didelę prasmę toliau tyrinėti Lietuvos gyventojų genocido istoriją.

Kaip istorikas, stovėjęs šio "Kovų ir kančių istorijos" projekto užuomazgoje, norėčiau pasakyti ir keletą asmeninių pastebėjimų bei išpūdžių. Jokios klastos ar sumanymų iškreipti istoriją nesu pastebėjęs. B. Nainio supažindintas su šia idėja (dar ne su pačiu projektu, nes jo nebuvo), kaip tuometinis Lietuvos istorikų tautinio komiteto prezidentas (tai visuomeninė Lietuvos istorikų organizacija, palaikanti tiesioginius ryšius su tokio pat pobūdžio kitų valstybių istorikų organizacijomis), pajutau pareigą padėti didžiulio ir svarbaus istorinės tematikos projekto sumanytojams jį įgyvendinti. Pritariau sumanymui, nes maniau, kad bendromis išeivijos ir Lietuvos pastangomis tokią knygų seriją galima parengti. Juolab, kad buvau pažįstamas su daugelio užsienio lietuvių istorikų ir netgi organizavęs jų paskaitas, ar susitikimus (Nukelta į 6 psl.)

PLB APYLINKIŲ VEIKLA NEW YORKE

Jonas Kiznis

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės struktūroje apylinkės yra lyg nervų centrai – jei jie gyvi ir veiklūs, paruošia ir paskatina visą organizaciją jos globaliniams planams. Apylinkių veikloj suaktyvinta lietuvių sąmonė tampo jautresnę įvykiams Lietuvoje ir imigrantų bendruomenės problemoms.

Apylinkių valdybos ir kiti veiklesnieji asmenys, prieistina, turi glaudesnę santykį su aplinkos visuomene. Šias skirtingas piliečių grupes suartina asmeninės pažintys, jeigu jų ieškoma. Valdybos atsiribojusios nuo visuomenės ambicijom ar nesugebėjimu bendrauti su kiekvienu, nors ir nepažįstamu, bet egzistuojančiu apylinkės bendrijoje, kenkia apylinkės veiklai.

Asmeninis kontaktas yra gaivinantis veiksnys kiekvienoj visuomeninėje veikloje. Asmeniškai pakviestas žmogus kokiai nors akcijai visuomet greičiau ateis į talką negu kreipiantis per spaudą, ieškant bendrabarbių numatyti veiklos programai.

Naujos pažintys visuomet reikalingos, nes jos skatina veiklą ir suteikia progą

Šio meto Queens apylinkės valdyba: Ramutė Česnavičienė, pirmininkė, Marija Žukauskienė, vicepirmininkė, Kostas Norvila, sekretorius, Vida Jankauskienė, kasininkė. Vytautas Vaičiulis ir Jadvyga Vytuvienė, nariai.

1993 m. pabaigoj apylinkė surengė pobūvį vėliausiems imigrantams Kultūros

Laima Šileikytė - Hood, Amerikos lietuvių krašto valdybos ir Manhattan apylinkės pirmininkė.

Židinio mažoje salėje. Gal tinkamiau juos vadinti naujaisiais emigrantais po Kovo 11-tos. Pobūvis nebuvo gausus, bet įdomus. Jį pradėjo Ramutė (taip ją dabar valdybos pirmininke sutrumpintai vadina jos vardu). Ji supažindino pobūvio svečius su

tyva, suorganizuoti anglų kalbos kursai, itin dėkingai vertinami kursų studentų. Jie stebisi mokytojų ryžtu aukoti savaitgalio dalį neseniai iš Lietuvos atvykusiems jaunuoliams, norintiems pramokti anglų kalbos. Kursai vyksta Kultūros Židiny penktadieniais 7-9 v. Kursų direktorė R. Česnavičienė, mokytojos: Genovaitė Gedminienė, Aldona Marijošienė, Vida Penikienė.

Manhattan apylinkės valdyba: Laima Šileikytė-Hood, pirmininkė, Dalia Bulgaris, Aukšė Trajanas, Danius Glinskis. Ši valdyba pakeitė ankstyvesnę, kurios pirmininkas buvo Juozas Kazlas, vice pirm. Aldona Kepalaitė. Manhattan apylinkės veiklos programoje yra kultūriniai, pramoginiai renginiai, spaudos darbai. 1993 m. lapkričio mėn. suruošė kompozitoriaus Osvaldo Balakausko kurinių koncertą Merkin koncertų salėje, 129 W. 67 St. New York, NY. (O. Balakauskas Lietuvoje buvo Vilniaus Konservatorijos dekanas, vėliau Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje). Gruodžio mėn. parengė kalėdinę muzikos ir šokių iškilnę. Programoj Romas iš Klaipėdos Kalėdų senelis, Arūno dovanos vaikams, gausus ir skanus maistas Laimos ir jos kolegų, gėrimai – Daniaus dar-

ir dabartinė apylinkės valdyba neapleidžia. Šios redakcijos, "The Lithuanian Times" gerokai kitoks, žymiai didesnis, kelių puslapių su iliustracijomis. Leidėjas Manhattan Amerikos Lietuvių apylinkė, redaktorius Aukšė Trojanas, 30 Fifth Ave., apt. 3G New York, N.Y. 10011, tel. (212) 477-5293. Leidinyje patalpinti Jono Meko, Vyt. Bakaičio, Arūno Kulikausko, Aukšės Trojano, Marijaus – A. Pakšto, Laimos Sruoginytės, Tomo Venclovos straipsniai. Vertimas – Diana Senechal. Iliustracijos – Ray Barkaus, Algio Salpuko, Algio Norvilos. Viršelis – Aukšės Traja-

žadėjo nebekelti kojos į Lietuvą, kiti lietuvių vardo nebenorėjo ir t.t....

Žinomam pasakymui: pažinsi draugą nelaimėje, lygiagrečiai: pažinsi patriotą kai būtų tauta bėdos užklupta. Šia kryptimi toliau kalbant, prisimena strateginę formulę, gerai žinoma diplomatams ir karvedžiams: jeigu neturi tiesioginio kontakto su priešu, negali su juo efektingai kovoti.

Lietuvių emigrantų visuomenei, gal tiksliau, jos daugumai, ir jos politikam, minėtoji strateginė formulė nepriimtina. Sovietų okupacijos metais sutikti lietuvių iš

Asta Barkauskienė skambina kanklėmis ir dainuoja

LB Queens apylinkės valdybos dalis. Iš k.: R. Česnavičienė, pirmininkė, K. Norvila, V. Jankauskienė, M. Žukauskienė. Trūksta V. Vaičiulio ir J. Vytuvienės.

ją plėsti ir pajvairinti. Šiam tikslui labai tinka pabendravimai po renginio, kai prie kavutės ir kitų gaivinančių gėrimų gimsta naujos pažintys, aptariamoms momento problemoms, vertinami nauji užmojai. Visi pabendravimai yra vertingi...

JAV lietuvių bendruomenę įregistravus, Connecticut valstijos sekretorijate 1952 m. vasario 15 d., pradžioje New Yorkas turėjo kelias apylinkes: Pirmoji, Brooklino, Queens, Manhattan. Jos buvo lyg apmirusios, neveiklios. Dėl žmonių stokos veiklai, Brooklinas sujungtas su Queens'o apylinkė. Čia gausesnė jaunesnioji generacija ir veiklesnėji sukruto veikti.

dar nauja New Yorko gyvenitoja Asta Barkauskiene. Ji skambina kanklėmis, pritar-dama daina. Kanklių muzika ir daina viena kitai padeda. Jei daina žinoma, kviečia dainuoti ir publiką.

Šiais metais Queens apylinkė pakvietė iš Montreal VIRGO, Vilniaus universiteto studentų chorą, ir vasario 6 jis turėjo koncertą Kultūros Židinyje. Į Ameriką VIRGO pakvietė Wisconsin Madison ir Birmingham AL. Jie apmokėjo ir choro kelionę. Rasa Gelgotienė choro vedėja. Virgo koncertavęs Europoje su garsiausiais ansambliais ir laimėjęs aukščiausias premijas.

Queens apylinkės valdybos, R. Česnavičienės inicia-

bas. Parengimas įvyko Aušros Vartų Marijos Bažnyčios salėje 570 Broome Street New York, NY. Š. m. kovo mėn. ten pat, 570 Broom St., buvo politinis pokalbis su Kauno Technologijos universiteto studentais, studijuojančiais Fermingdale SUNY bankines sistemas, jų sandarą. Šias studijas remia USAID, JAV valstybinė agentūra. Studentai viskuo aprūpinti. Ir šiame parengime Asta Barkauskienė skambino kanklėmis ir dainavo. Kai kurioms kankliuojamoms dainoms ir publika pritarė, pasinaudodama atspausdintų dainų tekstais.

Juozo Kazlo pradėtą leisti "The Lithuanian Times", kurio buvo išėję 9 ar 10 nr.,

no. Leidinio data: Vasara 1993 /1...Nr. 11.

Kudirkos Varpas šaukė: Kelkite! Kelkite! Kelkite! Prieš 35 metus žurnalo Darbas 59-tą m. pirmame nr. atspaus-tas J. Kaminsko (prof. Stp. Kairys) straipsnis, VEIDU Į LIETUVĄ, skatino: Budėkime! Stebėkime! Padėkime! Šiandieną kreipimasis "Veidu į Lietuvą" dar aktualesnis negu tada. Lietuva išsivadavusi iš okupanto imperialisto, teroru valdžiusio Lietuvą, pakliuvo į demagogų ir spekuliantų pinkles. Jai būtina padėti visomis išgalėmis – dvasinėmis ir finansinėmis. Sąmoningi, sąžiningi ir nuoširdūs lietuviai patriotai gali veikti efektingai, suprasdami ir įvertindami šio laikotarpio reikšmę ateities Lietuvai.

Apylinkių valdyboms, turinčioms glaudų kontaktą su visuomene, lemta dirbti reikšmingą patriotinį darbą, kad emigrantai nenusisuktų nuo Lietuvos. Šūkis – Veidu į Lietuvą – yra visiems laikams, visoms emigrantų generacijoms. Išvykęs ilgesniam laikui iš gimtojo krašto – nepamiršk jo! Nepamiršk gimtosios kalbos, padėk savo tautai jeigu ji bėdoje.

1992 m. rinkimų į Seimą rezultatai taip paveikė tarius patriotus, kad vieni jų

Lietuvos ir su juo pabendrauti, buvo laikoma beveik rezistencijos išdavimu. Reorg-gų galva, rezistencijos tinkamiausia taktika – komunistus kolyti iš tolo...

1976 m. buvau Lietuvoje pirmą kartą po karo. Grįžau į New Yorką kur ir dabar gyvenu; dažnai tenka važiuoti Jamaikos autobusu, ir kartą juo keliaujant, įlipo gerai pažįstamas, su kuriuo ir "šimtą gramų" esu gėręs. Pokalbyje prasitariau, kad neseniai grįžau iš Lietuvos... Senas pažįstamas, nieko nesakęs, atsi-kėlė ir nuėjo kitur atsistėti.

Nei baimė, nei neapykanta nėra rezistencinės dorybės, nes jos trukdo pažinti priešą. Būtina pajusti, suvokti ir aplinką, kurioje lem-ta gyventi ir veikti. Socialinė aplinka įvairi marga. Pasitaiko perfekcionistų – tobulybės ištroškusių. Pagal jų standartus, jei renginys nebus tobulas – jis visai nereikalingas. Tokie "tobulistų" kaprizai tik trukdo veiklą. Jeigu renginys gero tikslo, pats rengimo procesas yra vertybė, nes įtraukia žmones į darbą. Geras renginys, žinoma, visų laukiamas – ir visuomenės ir rengėjų.

Pastabos apie PLB apylinkių veiklą New Yorke jokiū būdu nesiekia paneigti ar (Nukelta į 6 psl.)

TRIUKŠMAS DĖL "KANČIŲ IR KOVŲ ISTORIJS"

(Atkelta iš 4 psl.)

su Lietuvos istorijos instituto darbuotojais. Institute lankėsi ir kalbėjo prof. T. Remeikis, prof. V. Vardys, prof. J. Račkauskas, prof. A.E. Senn, prof. S. Sužiedėlis, dr. R. Misiūnas, dr. T. Michalskis ir kiti užsienio lietuvių intelektualai. Be to, B. Nainio planuose kaip autoriai buvo numatyti prof. V. Vardys ir K. Girnius – tad perspektyva vieningomis jėgomis kibti į tautai skaudų istorinį laikotarpį atrodė ne tik įdomi, bet ir galinti mane profesionaliai praturtinti žiniomis iš naujo, ir dar beveik netyrinėto, sovietinio režimo laikotarpio. B. Nainys pasidomėjo apie mano pasiryžimą tirti sovietinius nusikaltimus, nes žinojo, kad esu priklausęs kompartijai. Atsakiau, kad jokių sentimentų sovietiniam režimui neturiu, priešingai – kaip ir absoliuti mano kolegų dauguma, turių šeimyninių bei tautinių nuoskaudų.

Po kiek laiko B. Nainys atvežė 16-os tomų (knygų) projektą, kurį svarstėme, ieškodami jiems gabių autorių (apie tai rašiau "Drauge" 1994 m. birželio 3 d. numeryje, todėl nesikartosiu). Tiesa, B. Nainys netikslus savo interviu "Tėviškės žiburiuose" (1994 m. birželio 21 d.), sakydamas, kad tapęs Lietuvos ambasadoriumi Washingtone iš telkinio pasitraukė dr. A. Eidintas..." ir "vyriausioju darbų koordinatoriumi tapo dr. Gediminas Rudis". Priminsiu B. Nainiui, kad atsisakiau vadovauti "Kančių" projektui 1992 m. pabaigoje, nes nesu pokario istorijos specialistas, o be to, tuo metu vadovavau kitam nemažiau svarbiam kolektyviniam projektui – "Lietuvos istorijos" vientomo rengimui ir norėjau pabaigti

PLB apylinkių veikla New Yorke

(Atkelta iš 5 psl.)

nuvertinti kitų lietuvių bendruomenės struktūrų reikšmę ir svarbą. Skautai, vyčiai, šauliai, įvairūs klubai, tarybos turi savo organizacijas, centro valdybas ir veiklos programas. Jų pagrindiniai tikslai yra tokie pat kaip ir PLB, tik struktūrų programos gali įvairuoti.

Siekiant bendro tikslo, vienybė būtina laimėjimui – sujungti visų pastangas pagrindinei akcijai. Vienybė vienos ideologijos bazėje yra primityviai suprata vienybė. Ji semantiniu turiniu teigia jungiamą įvairovę. Tik pilnai diferencijuotoj visuomenėj pagal jos integralinius elementus, ideologinius skirtumus, laisvu sutarimu pasiekama vienybė.

savo monografiją apie Aleksandrą Stulginskį, ką ir padariau prieš pat mane paskiriant ambasadoriumi JAV.

Dr. Gediminas Rudis buvo pasirinktas projekto vadovu (ar vyriausioju darbų koordinatoriumi) neatsitiktinai – jo patriotiškumu niekas neabejojo ir neabejoja, be to, Gediminas buvo Lietuvos istorijos instituto naujausių laikų istorijos skyriaus vadovu, t.y. geriausiai žinojo, kas ir kokią darbą jo skyriuje gali padaryti. Ramiai pasvarsčius, galima daryti ir kitą prielaidą – skandalas kilo ne tik dėl klaidų, atskirų asmenybių ar jų praeities, o ir todėl, kad leidėjai ir žmonės telkę bei aukoję lėšas, reikalavo iš B. Nainio ir PLB valdybos skubaus rezultato, t.y. kuo greičiau išleisti bent vieną tomą. Žinoma, per pusę metų monografijos neparašysi, todėl į leidyklą ir pateko NKVD dokumentų apie Lietuvos gyventojų trėmimus rinkinys. Tai buvo Lietuvos istorijos institute paruoštas planinis darbas, kurį institutas būtų pats išleidęs (gal ir ne taip greitai), tačiau tuomet tam neturėjo lėšų. Dokumentus leidiniui kelis metus rinko prof. V. Kašauskienė, dr. H. Šadžius ir E. Grunskis. Jų surinktus dokumentus G. Rudis suvienijo į tomą ir parodė B. Nainiui. Abejonių, kad tai vertingi ir komunistinę santvarką demaskuojantys dokumentai nusimanančiam žmogui nekilo ir nekyla. Gal ateityje bus rasta ir dar geresnių, bet kol kas tai labiausiai informatyvūs duomenys. Niekam nekilo abejonių ir dėl to, kad pateiktas tomas tiko ir B. Nainio siūlomam projektui. Trėmimai – tai viena skaudžiausių tautos kančių istorijos dalis. Todėl šiuo dokumentus ir buvo nuspręsta publikuoti.

Jau iš Nepriklausomos Lietuvos į JAV persikėlus ir kažkodėl keistai, lyg ir ko bijodama, tik "A.J." inicialais savo straipsnius "Darbininke" pasirašinėjanti Aurelija Janavičiūtė "Darbininko" 1994 m. liepos 1 d. numeryje sensacingai pasidžiaugia, kad A. Eidintas, pasirodo, "buvo ir tebėra daugiatomės "Kančių istorijos" rengimo koordinatorius ir organizatorius". Būtų įdomu sužinoti, ar pirmame "Darbininko" puslapyje išspausdintas "A.J." straipsnis yra redakcijos, ar jos asmeninė nuomonė?

"A.J." kviečia mane "atskleisti uždagą šioje istorijoje". Taigi, atskleidžiu, jei slaptingajai panelei Aurelijai taip įdomu. B. Nainys minėtame interviu "Tėviškės žiburiuose" sako: "Nežinau, ar kas nors iš Lietuvos istorijos

Tauro apygardos partizanams, žuvusiems už Lietuvos laisvę 1944 - 54 m., paminklo šventinimas Marijampolėje partizanų kapinėse 1993. XI 21. Paminklą šventina buvęs politinis kalinys kun. Rosinas

instituto vadovybės rinkinį tikrino prieš atiduodant spausuvei?". Tikrino, atsakau, netgi svarstė 1993 m. kovo 18 d. Lietuvos istorijos instituto tarybos posėdyje. Po atostogų parsivežiau iš Lietuvos istorijos instituto to tarybos posėdžio protokolo Nr. 2 išrašą. Dabar jau, panele Aurelija Janavičiūtė, sulaukysite kvapą – tuoj Jums išaiškins visos paslaptys!

Taigi, tame posėdyje dr. A. Eidintas recenzavo "Lietuvos gyventojų deportacijų" (taip tada tomas vadinosi!) dokumentų rinkinį ir pasakė, kad tokiam pavidale dokumentų rinkinys išeiti negali. O dabar cituoju protokolą: "V. Merkys paprašė pasisakyti dokumentų ruošimo recenzentą dr. A. Eidintą. A. Eidintas pažymėjo, kad reikėtų parašyti platesnį įvadą, pakomentuoti, nes žmonių reakcija bus įvairi. Jo nuomone, atskiras ir platesnis įvadas turi būti skirtas anglų kalba leidžiamai knygai". Ar panelė Aurelija Janavičiūtė skiria "recenzento" ir "projekto koordinatoriaus" sąvokas? O gal jai atrodo, kad istorikas dirbantis mokslinį darbą pats save dar ir recenzuoja? Beje, tame posėdyje mano mintims pritarė instituto direktorius prof. A. Tyla ir projekto koordinatorius G. Rudis. Kodėl vėliau nebuvo atsižvelgta į šias pastabas pasakyti negaliu, kadangi mano kaip recenzento pareiga tuom ir baigėsi. Iki šiol gailiuosi, kad neturėjau galimybių sustabdyti tomo leidimą tokį koks jis pasirodė. Nebuvau instituto vadovybėje, nebuvau ir B. Nainio viršininkas, todėl keistokai skamba "Lietuvos aide" prof. J. Juzeliūno priekaištai, kad nesuvedžiau jo su B. Nainiu, o šis nefinansavo J. Juzeliūno grupės. Paruošto 1941 m. išvežtųjų sąrašo išleidimo. Negali suvesti dviejų žmonių, kai vienas iš jų nepageidauja susitikimo! Antra vertus, analogišką sąrašą ruošė spaudai ir Vidaus Reikalų Ministerijos archyvistai. Kurį pirmiausiai reikėjo išleisti? Abu tie sąrašai, ačiū Dievui dabar jau

išleisti ir be B. Nainio pagalbos, ir, Jūs, panele "A.J.", galite juos įdomiai skaityti. Abu šie sąrašai istorijos nepakeitė, o tik papildė. Niekas jie ir nebūtų pakeitę, nes "Kančių" istorija buvo planuojama daugiausiai kaip monografijų serija. Jūs gi, sovietų Lietuvoje gimusi ir augusi, panele, būdama tokiu pat jos produktu kaip ir aš, turėtumėte galų gale susigaudyti kas yra lengviau padaroma: aukų sąrašas, dokumentų rinkinys ar ilgų darbo meto reikalaujanti kad ir "ekssovietinio" istoriko studija. O gal Jums tai trukdo padaryti atsivežtas sovietinis mentalitetas, skatinantis Jus nuolat kažką demaskuoti?

Štai ir visa istorija. Paprasta ir gal nelabai įdomi. Vieni neparašė įvado, kiti nepatikrinę ar viskas padaryta paskyrė finansavimą, treči gi paskubino išleidimą. Visi klaidas pripažino. Diversijos niekur nematau, matau tik interesų susikirtimą. Prieš B. Nainio projektą buvo balsų iš anksto tarp užsienio lietuvių, panašius darbus planavo ir planuoja Lietuvos genocido tyrimo centras, Lietuvos istorijos institutas, Politiškalinių ir tremtinių sąjungos Kauno skyrius, prof. J. Juzeliūno grupė. Visi kiek konkuruoja tarpusavyje, visų siekiai susikirto. Vieni turi pinigų, kiti – ne. O dar kiti paprasčiausia išsigando, kad pamatys savo pavardes skelbiamuose dokumentuose – štai tie, ko gero, ir rėkė garbiausiai. Slogiausia išpūdį šioje istorijoje padarė atskirų asmenų užsiuolimas ir kažkokia nenormali neapykanta, noras sutriuškinti tokį pat nuodėmingą lietuvių kaip ir tie triuškingieji. Tenka labai apgailestauti, kad įaudrintos minios fone, pasigirdo ne daug ramių balsų, siūlančių konkrečius klaidų ištaisymo planus. O geras darbas dabar yra sustabdytas. Ir šito labiausiai gaila.

Nesenai Ambasadoje apsilankę, ką tik iš Lietuvos sugrįžę, du tautiečiai reiškė gilų susirūpinimą, kodėl JAV lietuvių visuomenės vadovai

ir organizatoriai, regėdami perdėtai egzaltuotus šūkius, nepagalvoja, kodėl tam tikri asmenys taip viską dramati-zuoja? Kam tai naudinga, ir ko jie siekia? Jei lietuvių bendruomenė aktyvi tik nuo skandalo iki skandalo, nuo gando iki apkaltų, sakė jie, tai, anot Šekspyro, ar nėra kas papuvę danų karalystėje? Mano pašnekovų nuomone, kuriai sunku būtų prieštarauti, pats blogiausias dalykas yra tas, jog besivadovaujantys paprastu, primityviu, todėl visiems lengvai suprantamu šūkiu "išėivija šventa, Lietuva – raudona", pasinaudoję natūraliu žmonių pasipiktinimu prastu kančių tomo paruošimu, įvarė dar vieną pleišną tarp išėivijos ir Lietuvos. Ir jie tuo nepaprastai patenkinti, nes žaidė mūsų jautrumu ir emocijomis. Aš ir būsiu atviras – žinau dabartines Lietuvos istorikų nuotaikas (ir ne tik to nelemtojo tomo) ir bijau, jog kuriam laikui į bendrą triušą su užsienio lietuviomis jie žiūrės daugiau negu labai atsargiai. Ir atvirkščiai. Štai Jums ir galutinis šios "kančios" rezultatas.

Todėl visuomenės ramybės specialieji ardytojams, kurie nemato platesnio šios istorijos konteksto, siūlau pagaliau liautis kiršinti žmones. Gal geriau imkimės konkrečių darbų lietuvių ir Lietuvos valstybės labui? Juk pats laikas. Visi norėjome savo valstybės, Nepriklausomos Lietuvos – tai ir į darbą jos labui, kad nereiktų gaišti laiką atsakinėjant į kažkokios "A.J." priekabiavimus. Juk tokia "A.J." nieko nekuria, o tik baisiai pavydi tiems, kurie dirba darbą. O kas dirba, tas gali ir suklysti. Nejau už tai reikia žmogų niekinti, plūsti ir bolševikiškai siekti eliminuoti jį iš visuomenės? O gal mes jau nebe katalikai?

Savo pasisakymą dėl kančių tuo ir baigsiu. Nemačiau reikalo kada nors grįžti prie šios temos, nes ji jau išsemta. Be to, turiu daug darbo. To paties linkiu ir mieiliams skaitytojams.

1994 liepos 15 d.

KELI ŽODŽIAI STASIO LOZORAČIO GARBEI

Kalbėdamas apie Stasį Lozoraitį, neišvengiamai turiu paliesti ir Stasį Lozoraitį, senjorą, kurio laikysenai, kiek žinau, daug įtakos turėjo ir jo sūnus Stasys.

Tuometiniam VLIKe, tada išikūrusiam Pfullingene, Vokietijoje, lyg neturint rimtesnio darbo, VLIKo dauguma daugiau kaip trejus metus vedė kovą su Stasiu Lozoraičiu, snj., turinčiu paskyrimą būti Lietuvos diplomatinės šefu. Vedantieji tą kovą įžiūrėjo, kad Stasys Lozoraitis gali be VLIKo žinios sudaryti laikinąją Lietuvos vyriausybę.

Kaip tik tos kovos įkarštyje į Vokietiją iš Italijos buvo atvykęs Stasys Lozoraitis, jr., tada dar jaunuolis, maždaug 20 metų, bet jau talkinantis tėvui ir jau įsisavinęs geras diplomato savybes. Tada jis kelias dienas buvo apgyvendintas mano šeimoje, ir turėjau gerą progą plačiau sužinoti mūsų diplomatų veiklos sunkumus. Jo informacija man daug padėjo VLIKo posėdžiuose ginti mūsų diplomatų užimtą poži-

ciją, kuri kiek vėliau VLIKo ir diplomatų konferencijoje 1946 metais Berne ir 1947 metais Paryžiuje visiškai pasitvirtino.

Gyvenant Amerikoje ir redaguojant "Dirvą", su Stasiu Lozoraičiu jr., teko susitikti tik didesnių suvažiavimų ar minėjimų iškilmėse. Galiu būti tik liudininku, kad jo pranešimai-kalbos buvo gerai paruoštos ir gerai perduotos klausytojams.

Tai geras pavyzdys mūsų visiems-diplomatams, kad kalbas reikia labai gerai paruošti, jei norima, kad jos išliktų, būtų dauginamos ir reikalui esant kartojamos.

Kada sužinojau, kad Stasys Lozoraitis sutikęs kandidatuoti į Lietuvos prezidentus ir jau į Lietuvą nuvykęs, bendradarbių tarpe pasakiau, kad už tokią drąsą jam teks skaudžiai nukentėti. Prieš Stasio Lozoraičio kandidatūrą Lietuvoje jau buvo užsukta kieta propaganda. Girdi, ką Lietuvai gero gali duoti asmuo, Lietuvą matęs tik vaiko metais, į Lietuvos bėdas neįdėjęs savo pirštų? Jis

drąsiau galėtų kandidatuoti į Italijos negu į Lietuvos prezidentus, nes ten ilgai gyveno, jis vedęs italę...

Kiek aiškėja, jau tada buvo taip tvarkomi Stasio Lozoraičio reikalai, kad jis iš Lietuvos būtų atgal išstumtas į Italiją ir ten užmirštas, žinoma, jei rinkimus laimės į visas aukštąsias vietas dabar susodinti kairieji. Jiems laimėjus, buvo tik laukiama, kada Stasys Lozoraitis gaus perkėlimo raštą.

Man vežant "Dirvos" redagavimo našta, su Lietuvos Ambasadorium Stasiu Lozoraičiu buvo svarbu visada palaikyti nuolatinį informavimo ryšius. Juos megzti sutiko Washingtono pašonėje gyvenęs geras "Dirvos" bendradarbis Antanas Dundzila. Jo iniciatyva tokie ryšiai buvo palaikomi, ir mes galėjome skaitytojus teisingiau informuoti daugeliu Lietuvai rūpimų klausimų.

Už tai, nors ir pavėluotai, tenka padėkoti a.a. Ambasadoriui Stasiui Lozoraičiui ir Antanui Dundzilai.

Balys Gaidžiūnas
Vilnius
(Gimtasis kraštas)

ŽMONIŲ PAGEIDAVIMAI LDDP DAUGUMOS NEJAUDINA

"Nepaisant tų kliūčių, kurias darė valdančioji partija, teisingumo referendumas įvyks, o jo surengimo data yra antradienį svarbos klausimas" – pasakė Tėvynės Sąjungos – konservatorių frakcijos seniūno pavaduotojas Kęstutis Skrebys penktadienį kalbėdamas spaudos konferencijoje Seime. Apgailestaudamas dėl Seimo paskirtos labai ankstyvos referendumo surengimo datos, K. Skrebys pažymėjo, jog iniciatyvinė grupė siūlydama surengti referendumą spalio 9, stengėsi žiūrėti Lietuvos piliečių interesų, kad jiems būtų patogiu ateiti ir išsakyti savo nuomonę šiuo svarbiu valstybės gyvenimo klausimu. Tuo tarpu valdančioji partija, vieno iš jos lyderių G. Kirkilo lūpomis, teigia, jog "mūsų teisė organizuoti referendumą taip, kaip patogumams", neatsižvelgdama kaip patogiau Lietuvos žmonėms, – sakė Konservatorių frakcijos atstovas.

K. Skrebys taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad Seimo priimtame nutarime dėl referendumo paskelbimo nurodoma, jog referendumui teikiamas ne konstitucinis įstatymas, kaip siūlė iniciatyvinė grupė ir po kuriuo pasirašė Lietuvos piliečiai, o įstatymo nuostatos, kadangi LDDP atstovai teigia, jog siūlyta formulė prieštarauja Konstitucijai. "Tai nauja praktika mūsų valstybėje, kai valdančioji partija pati apsiima nuspręsti, kas atitinka Konstituciją kas – ne", – kalbėjo K. Skrebys. Jis pabrėžė, jog aukščiausias suverenas valstybėje yra tauta, todėl konstituci-

nus įstatymus gali priimti ne vien Seimas, bet visa tauta referendumu.

Spaudos konferencijoje taip pat dalyvavęs TS (LK) konsultantas A. Sapiega pažymėjo, jog minėtas Seimo nutarimas pažeidžia Lietuvos piliečių teisę skelbti referendumą tuo klausimu, po kuriuo jie pasirašė. Jis informavo, kad dėl to iniciatyvinė grupė ruošia teikimą Konstituciniam Teismui, prašydama ištirti, ar šis nutarimas atitinka Konstituciją. Į Konstitucinį Teismą bus kreipiamasi su prašymu ištirti ar atitinka Konstituciją nesenai Seimo priimtas įstatymas dėl referendumo įstatymo pakeitimo ir papildymo įgyvendinimo tvarkos. Abejones kelia įstatymo nuostata, nurodanti, kad naujai priimtos Referendumo įstatymo pakeitimo nuostatos netaikomos tik rengiamo referendumo parašų išforminimo tvarkai. Tuo tarpu piliečių iniciatyvos teisė buvo realizuota dar galiojant senajam referendumo įstatymui, jame buvo numatyta teisė tobulinti įstatymą ir paskelbti galutinį jo variantą 15 dienų iki referendumo dienos, ko nebenumatoma po įstatymo pakeitimų.

Lietuvos Respublikos Seimo
opozicijos spaudos atstovė
Lilė Alminaitė

★★★★

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

METINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS

ALTS-gos St. Petersburgo skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko š.m. birželio mėn. 8 d. Lietuvių klubo mažojoje salėje. Nors vasara, daug kas išvažinėję į šiaurę, tačiau susirinkime dalyvavo 40 narių.

Susirinkimą atidarė skyriaus pirm. Antanas Jonaitis, valdybos vardu padėkodamas atsilankiusiems, juos pasveikino ir pabrėžė, jog šio susirinkimo tikslas – išrinkti naują skyriaus valdybą bei revizijos komisiją ir pasvarstyti ateities darbo planus. S-gos narių atliekami darbai ne tik padeda išlaikyti lietuvių už tėvynės ribų, bet taip pat esanti nuoširdi talka mūsų laisvai tėvynei, pabrėžė pirmininkas.

Susikaupimo minute pagerbus mirusius skyriaus narius, a.a. Antaną Rūką ir Valeriją Vaitekūniene, susirinkimo vadovu pirmininkas pakvietė Antaną Kašubą, o sekretore Bronę Miklienę.

Praėjusio susirinkimo protokolą perskaitė Dalila Mackialienė. Protokolas priimtas be pataisų. Toliau sekė skyriaus pirmininko, izdininkės ir kontrolės komisijos pranešimai.

Pirm. A. Jonaitis savo pranešime, tarp kitko paminėjo: pabendrauta su S-gos pirmininku dr. Leonu Kriaučeliūnu skyriaus susirinkime, kai jis Vasario 16-osios proga buvo pakviestas St. Peterburge pasakyti pagrindinę kalbą; dalyvauta LTS-gos

Daytona Beach skyriaus Tautos šventės minėjime; atsišveikinta su buvusiu mūsų skyriaus sekretoriumi Jonu Švedu, išleidžiant jį į Lietuvą nuolatiniam apsigyvenimui; skyriaus valdybos iniciatyva buvo pakviesta dailiojo žodžio menininkė, viešnia iš Lietuvos, Virginija Kochanskaitė, kuri Lietuvių klube išpildė poezijos recitalį; su ruoštas Juozui Žvyniui, mūsų skyriaus įkūrėjui, jo 85 metų amžiaus sukakties paminėjimas.

Po izd. Aldonos Čėsnaitytės ir revizijos komisijos pirm. Antano Diškėno pranešimų prieita prie, bene, svarbiausiojo darbotvarkės punkto – skyriaus valdybos ir revizijos komisijos rinkimų. Paprastai susirinkimuose tai

būna pats sunkiausias punktas, tačiau šiuo sykiu čia jokių sunkumų nebuvo. Nominacijos komisijos pirm. Juozas Žvynys pranešė, jog į susirinkimą atėjus ne tuščiomis rankomis ir perskaitė pavardes asmenų, sutinkančių kandidatuoti. Į valdybą: Aldona Čėsnaitytė, Antanas Jonaitis, Dalila Mackialienė, Juozas Šulaitis ir Leokadija Žvynienė. Į Revizijos komisiją: Antanas Kašuba, Eugenijus Slavinskas ir Sofija Vaškeienė. Visi susirinkimo dalyviai pritarė gausiais aplodismentais ir tuo būdu visi minėti asmenys buvo išrinkti. Pareigomis pasiskirstysia vėliau.

Svarstant einamuosius reikalus, skyriaus vicepirm. Juozas Šulaitis pranešė apie Lietuvą liepos mėn. 8-12 dienomis įvyksiantį Tautininkų sąskrydį. Šiam tikslui St. Petersburgo skyrius pasiuntė dviejų šimtų dolerių

auką. Be to, jis paminėjo, jog ALTS-gos kongresas įvyks Detroite rugsėjo mėn. 2-4 dienomis. Numatoma neužilgo sušaukti mūsų skyriaus susirinkimą ir išrinkti atstovus į minėtą kongresą.

Juozas Žvynys prisiminė savo pagerbimą ir padėkojo iniciatoriams – Bronei Miklienei, Juozui Šulaičiui ir visai skyriaus Valdybai.

Skyriaus narys Alfa Šukis ALTo vardu kvietė dalyvauti Amerikos Lietuvių Kongrese, kuris įvyks Chicagoje spalio 29-30 dienomis.

Susirinkimas praėjo darnioje ir darbingoje nuotaikoje. Uždarius susirinkimą, visi vaišinosi kavute ir draugiškai šnekučiavosi. Be to, vaišių metu Juozas Šulaitis pristatė 2 naujai į skyrių įstojušius narius – Emiliją ir Kazimierą Kiaunes. Jie buvo visų nuoširdžiai pasveikinti.

St. Všk.

Naujai išrinkta ALTS-gos St. Petersburgo skyriaus valdyba. Iš k.: Juozas Šulaitis, Leokadija Žvynienė, Dalila Mackialienė, Aldona Čėsnaitytė ir Antanas Jonaitis.

UŽSIENIO LIETUVIŲ TALKA

(Atkelta iš 3 psl.)

kurių plačiai paskleidė pasaulinėje visuomenėje. Jis suteikė Lietuvos laisvės bylai oficialaus svarumo ir pasitarnavo kaip svarus įrankis sudaryti pasaulinę opinią apie Lietuvos laisvės bylos teisėtumą ir teisingumą. Todėl negali būti jokių abejonių, kad ALT-a per savo 50-ties metų veiklą jai skirtus uždavinius pilnai atliko. Visa ALT-os veikla buvo vykdoma vien Amerikos lietuvių aukomis. Jai vadovavo neapmokami Amerikos lietuvių visuomenininkai.

Jau 1943 metais ALT-os iniciatyva buvo pradėti pasitarimai su veikiančių fondų, politinių organizacijų ir pavieniais veiklos vadovais apie įkūrimą bendro lietuvių šalpos fondo Amerikoje. Buvo sutarta tokio fondo pilnai legalizacijai naudoti Lietuvių Tautinio Fondo (tautininkų įkurto ir inkorporuoto, remiantis Amerikos įstatymais), registraciją, tą bendrąjį Fondą įregistruoti į Amerikos prezidento Karo Šalpos Fondų Kontrolės Tarybą, tuo tampant ir Amerikos Tautinio Karo Fondo nariu. Tai atsiekti pareikalavo iš Amerikos lietuvių daug pastangų, kad nugalėti sunkumus, kuriuos darė Sovietų Sąjungos šalininkai prieš tą registraciją. Tą bendrąjį Fondą buvo sutarta pavadinti United Lithuanian Relief or America Fund – Bendruoju Amerikos Lietuvių Šalpos Fondu, sutrumpintai – BALF. To Fondo tikslas: "Šelpti Lietuvos pabėgėlius, organizuoti pagalbą nuo karo nukentėjusiems Lietuvos žmonėms, renkant aukas pinigais, drabužiais ir medikamentais."

BALFo įsteigimas buvo baigtas 1945 m. kovo 25 dieną. Tuo pat metu jo pradinei veiklai buvo gauta iš Amerikos Karo Šalpos Fondo virš 800.000 dolerių ir iš Amerikos vyskupų fondo 50.000 dolerių. Vėliau, nors ir buvo gaunamos kai kurios sumos iš Amerikos Karo Fondo, Vyskupų fondo ir Tautinės R. Katalikų šalpos fondų, didžiausios ir pagrindinės buvo Amerikos lietuvių aukos pinigais, daiktais ir medikamentais. Taip, kad net per pirmuosius 15 veiklos metų BALFas sušalpė lietuvių Europoje ir tėvynėje 1.5 milijono dolerių, o gėrybėmis arti 3 milijonų dolerių vertės. BALFo šalpa į Lietuvą buvo slapta, nes Sov. Sąjunga BALFo siuntų į Lietuvą neileisdavo. Per tą laiką BALFas sušalpė apie 100.000 lietuvių ir apie 35.000 lietuvių buvo pagelbėta iš Vokietijos persikelti į kitas pasaulio šalis. Aš negavau, nors ir prašiau, tikslios visos arti 50-

ties metų šalpos apyskaitos, bet ji tikriausiai siekia virš 6 milijonų dolerių. Ir čia aš nekalbu apie privačias siuntas į Lietuvą šalia BALFo, kai jos pradėjo būti įsileistos, kaštavusios Amerikos ir kitų kraštų lietuviams gal nei kiek mažiau, nes buvo mokėta už siunčiamus daiktus visas 100% muitų Sovietų Sąjungos naudai. BALFas Amerikoje veikė rinkdamas aukas per 145 skyrius. Gi, jo šalpa siekė šelpiamuosius net 10-tyje valstybių.

ALTa 1943 metais užmezgė kontaktą su Lietuvoje įkurtu 1942 metais Vyriausiu Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu, sutrumpintai VLIKu ir su kiekvienais metais tas ryšis tampa. Po to, kai VLIKo Delegatūra iš Lietuvos atsikėlė į Vokietiją, o kiek vėliau ir į Ameriką ir, kai laikui bėgant, visa VLIKo vadovybė buvo sudaryta vien iš užsienyje gyvenančių lietuvių ir daugumoje Amerikos piliečių, mano nuomone jis virto ir užsienio lietuvių organizacija.

Mieli tėvynainiai, galiu Jus, neabejodamas, užtikrinti kad Lietuvos laisvinimo byloje VLIKas labai daug yra atlikęs savo politinę veiklą pasauliniu mastu. Nenoriu tuo nei kiek sumažinti Lietuvoje slapta veikusią organizaciją, pavienių veikėjų, politinių kalinių, partizanų, kultūrininkų, slaptos spaudos leidėjų ir bendradarbių ir visų dirbusių ir kentėjusių už Lietuvos laisvės atkūrimą. Bet patikėkite man, kad tik per VLIKą ir kitas užsienyje veikusias organizacijas Lietuvos byla buvo išlaikyta gyva pasaulio akyse. Neužmirština ir tai, kad VLIKo veikla veik išimtinai buvo finansuojama vien užsienio lietuvių. Pradžioje per ALTą VLIKui buvo suteikta 345.000 dolerių parama, o vėliau, 1975 metais, atsteigus prieš I-jį pas. karą veikusį Tautos Fondą, per jį buvo surinkta 5 milijonai dolerių aukų Lietuvos reikalams. Tame Fonde dar ir šiandien 2.5 milijono dolerių, kurių didžiausią dalį sudaro Lietuvos Laisvės Izdo sąskaita.

Jei ALTa, VLIKas ir BALFas Amerikoje ir užsienio lietuvių kitose valstybėse nebūtų iškovoję 1944 metais lietuvių pasitraukusių į Vokietiją perkėlimo į platųjį pasaulį ir parėmę jų įkurdinimą, tai šiandien apie bet kurią užsienio lietuvių talką bei paramą galima būtų kalbėti tik kaip istoriją.

Naujieji 1946-53 metų laikotarpio užsienio lietuvių, galima sakyti, pradėjo naują erą lietuvių visuomeninės veiklos užsieniuose. Pradžioje sukūrė visą eilę naujų organizacijų, kurių dalis savo

veiklos nepateisino, neužilgo susilikvidavo, nepalikdamos jokios pozityvios žymės užsienio lietuvių tarpe. O kartais net iššaukdamas senosios lietuvių kartos susipriešinimą su naujais ateiviais.

Bet buvo sukurta ir visa eilė naujų stiprių reikšmingų organizacijų, kurios veikia užsienio lietuvių tarpe, dirbdamos Lietuvai talkos ir paramos darbus, šalimais išlikusių senųjų organizacijų, kaip ALTa, BALFas ir Tautos Fondas. Jų visų veikla buvo ir yra remiama vien užsienio lietuvių aukomis.

Tomis naujomis, po 2-jo Pasaulinio Karo sukurtais pagrindinėmis organizacijomis yra: Lietuvių Bendruomenės įvairiuose kraštuose, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Lietuvių Fondas ir eilė atkurtų organizacijų, veikusios 1918-40 metais nepriklausomoje Lietuvoje, kaip šauliai, skautai, neolituantai, ateitininkai ir visa eilė kitų, turinčių išlikti neišvardintomis, kaip ir senosios kartos įkurtos organizacijos. Jų visų išvardinimas pareikalautų tomo storokos knygos.

Šiuo metu teoriškai atskiruose kontinentuose ir valstybėse įkurtos Lietuvių Bendruomenės apjungia visus užsienio Lietuvius. Lietuvių Bendruomenės įvairiuose kraštuose įsteigtos su parama ir skatinimu VLIKo ir ALTos ir buvo numatyta kad jų veikla apims lietuvių kultūrinius poreikius ir jaunimo švietimą, siekiant pratęsti lietuvių užsieniuose. Politinė ir visuomeninė veikla Amerikoje turėjo palikti ALTos veiklos sferoje, o pasauliniu mastu palikta tuo rūpintis VLIKui. Ilgainiui Bendruomenės savo veiklą praplėtė ir į politinę bei visuomeninę veiklą. Nuo to laiko pasikeitė ir kai kurių užsienio lietuvių pažiūros į Bendruomenes.

Ilgainiui įsikūrė ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kurios reziduojanti atstovų Jūs turite čia Vilniuje su Centru Chicagos priemiestyje Lemonte. Pastaruoju metu ji sukėlė nemažą šurmulį užsienio lietuvių tarpe su leidiniu "Lietuvos kovų ir kančių istorija". Faktiškai sunku ir atitaisyti tos knygos žalą lietuvių kovų ir kančių istorijai. Šia proga gal pasvarstytina ir tai, kad jei įvairių kraštų bendruomenėms teoriškai priklauso visi lietuvių, tai svariausias balsas joje priklauso Lietuvos lietuvių bendruomenei, nes ji vistiek skaitlingiausia, tai tuo pačiu ir Pasaulio lietuvių Bendruomenės veiklos centras turėtų būti Vilniuje. Daug kas taip galvoja, tos nuomonės laikais ir aš.

Atskirai minėtinas nuo 1962-jų metų Amerikoje pra-

dėjus veikti Lietuvių Fondas, kurio izde šiandien užsienio lietuvių suaukotų pinigų \$6.575.000, o iš sukaupto per 30 metų kapitalo pelno išdalinta virš 4 milijonai dolerių paramai lietuvių bei išlaikyti, vaikų švietimui užsieniuose ir visuomeninei veiklai paremti. Pastaruoju metu sveikintinas ir rėmimas Lietuvos studentų studijų Amerikoje. Manau, kad tai gana charakteringas faktas. Tačiau, kai 1991 metais iš to Fondo buvo išskirta Lietuvai 1 milijonas dolerių, o 1993 tik \$150.000, iš kurių, iki šiol pervesta tik 400.000 suma, rodo užsienio lietuvių nuotaukų stiprų atslūgimą remti Lietuvą tiesioginiai.

Baigdamas, su poveršiu išnaudojęs man skirtą laiką, apgailestauju, kad tik labai schematiškai tesugebėjau perduoti užsienio lietuvių talką ir paramą Lietuvai ir tai daugumoje tik Amerikos lietuvių, o kitų kontinentų ir valstybių talką ir paramą tik primindamas. Mano nuomone, visų užsienio lietuvių talka ir parama Lietuvai, tiek pavienių asmenų kaip ir organizuota, buvo svari ir reikšminga, o svarbiausia, kad ji visada buvo teikiama pagal mano artimo bičiulio, gimnazijos bendraklasio, o kurį laiką ir studijų kolegos a.a. Prof. Algirdo-Juliaus Greimo išpopuliarintą šūkį, atsisukus "Veidu į Lietuvą".

Esu tikras, kad mes užsienio lietuvių nelaukiame iš Jūsų mums atsitalkinti už skirtą nemokamą talką darbui, nelaukiame ir nesitikime atsilyginimo už mūsų Lietuvai suteiktą pinigine ir daiktine paramą, o norėtume, ir atrodo, kad esame ir pilnai išsipirkę savo vienintelę nuodėmę, kad palikome Lietuvą

daugumoje gelbėdami savaį kailį nuo prazūties, jos sunkiausiu, laiku. Prašome tik, kad dabar Jūs pilnai atsuktumėt savo "veidą į užsienio lietuvių". Būkite malonūs įtaigoti savo valdžią: 1. kad ji panaikintų bet kokius suvaržymus mums įvažiuoti į Lietuvą (ir čia neturiu dėmesyje \$ 25 dolerių vizos mokesčių), o patį principą pagerbti mus, kaip lygiaverčius lietuvių su Lietuvos piliečiais ir sulyginti bent su nekviestais į Lietuvą ateiviais, 2. pripažinti lygiaverčią Lietuvos pilietybę užsienyje gyvenantiems lietuviams dėl jų nuosavybės ir paveldėjimo teisių, 3. panaikinti pasaulyje negirdėtą skirtingų kainų taikymą užsieniečiams ir 4. išmesti nieku neparemtą sovietiską galvojimą, kad štai užsienio lietuvių išpirks visas Lietuvos nuosavybes, paversdami savo brolius ir seseris Lietuvoje tik tarnais ir vergais. Galiu visu 100% užtikrinti, kad tai neįvyks, bet esu taip pat 100% tikras, kad nuo to tikrai padidėtų užsienio lietuvių ne tik investicijos ir parama Lietuvai, bet ir palikimų skaičius Lietuvos naudai, kurių vertė būtų neabejotinai didesnė už tą, kurią paveldėtų užsienio lietuvių iš savo paveldėjimų Lietuvoje.

★★★★★

Dr. Leonas Kriaučiūnas, Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas, yra pakviestas nariu į Lietuvos Respublikos Prezidentų Kazio Griniaus, Antano Smetonos ir Aleksandro Stulginskio atminimo įamžinimo komisiją. Komisijai pirmininkauja Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas.

Lietuvos Tautininkų veiklai plėsti vajeaus komitetas gavo šias aukas

P. Endzelis	Riverton	10.00
Dr. P. Jaras	Highland	50.00
I. Šatkas	Kirtland	100.00
A. Januška	Milton	30.00
J. Janušaitis	Port Orange	25.00
A.L.T. S-ga Daytona Beach skyrius		100.00
Lietuvių Tautiniai Namai Los Angeles		1,000.00
Tautos Fondas Brooklyn		2,000.00
J.B.		45.00

KANADOJE GYVENANTIEJI LIETUVIAI AUKOJO

KANADIŠKAIS DOLERIAIS.		
M. Railienė	Toronto	50.00
Albino Railos atminimui		
J. Parsėliūnas	Brampton	100.00
B. Abromaitienė	Toronto	100.00
Mečislavo Abromaičio atminimui		
Pr. & A. Kvedarai	Toronto	20.00
V. Petratis	Etobicoke	50.00
V. Matulevičius	Weston	100.00
M. Račys	Toronto	50.00
V. Daugelavičienė	Weston	25.00
Aug. Kuolas	Oakville	50.00
A. Jankaitienė	Toronto	50.00
H. Šiaurys	Toronto	50.00
K. Girmys	Toronto	25.00
J. Yurkus	Etobicoke	100.00
L. Trečiokienė	Etobicoke	100.00
Alekso Statulevičiaus atminimui		
E. & H. Stepaičiai	Etobicoke	50.00
B. & J. Tamulioniai	Etobicoke	50.00
E. Senkuvienė	Toronto	50.00
A. & A. Juciai	Toronto	50.00
K. Budrevičius	Toronto	50.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

IEVA

Vladas Vijeikis

Aną dieną užėjau į lietuvišką krautuvę nusipirkti lietuviško sūrio. Čia mano dėmesį atkreipė žurnalai iš Lietuvos. O vienas iš jų tiesiog sugundė "IEVA". Brangesnis už sūrį (\$4). Nepirkau sūrio, o įsigijau žurnalą. Ne vien sūriu žmogus gyvas.

Ėmiau vartyti. Štai straipsnis: "Vienos nakties nuotykių". Moterų pergyvenimai, kurių paprastai niekas nepasakoja. Redakcija taip pat skelbia apklausą tema... "Meilė ir seksas 1994". Atsakymus siųsti iki birželio 30. Gaila nebesuspsėsiu.

Bet dar įdomesni skelbimai. Spalvoti per visą puslapį.

Guerlain, Paris kvėpalai • Ulric de Varens, Paris parfums • Grožio salonas Ergoline • Židiniai iš Prancūzijos • Alita šampanai • Atostogos visame pasaulyje, Baltic Travel Service • Kojoms skusti aparatai, Lietimpeks • Barrakuda Losjonai, balzamai, keturios parduotuvės Vilniuje • Interjerų prekyba, krautuvės Vilniuje ir Kaune • Velux stogo langai, krautuvės Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Marijampolėje • Vokiškų drabužių vasaros kolekcija, Vilniuje ir Kaune • Trikotažo gaminiai, Mastis • Plastmasiniai gaminiai Ragalis • Ida Basar liuksusiniai valgiai ir gėrimai • Privati klinika, plastinės chirurgijos daktarai (devyni) • Elektrolux elektriniai aparatai • Vakarų bankas • Givenchy kvėpalai, Paris.

Moterų džiaugsmui ro-

doma nemažai naujų apvalkalų. Nei viename mūsų parengime neteko tokių matyti. Pirmos rūšies ekstravagančija. (neturiu lietuviško žodžio). O čia pensininkas skaičiuoja, kaip iš savo pajamų pasiųsti siuntinį vargstantiems giminėms. Dešimtmečių sulaukusiomis kelnėmis apsimojęs, bėga į paštą su siuntinėliu.

Nejaugi Lietuvoje staiga išaugo kapitalistinė klasė, kuri savo kūną Paryžiaus kvėpalais šlaksto? Gal per daug dvokia?

Užvertus šį žurnalą kyla mintis: ko giminės skundžiasi sunkia ekonomine būkle, jeigu skelbiamos tokios prašmatnios prekės. Puikiai žinoma, kad skelbėjai neskelbia, jeigu neturi gero atliepimo. Tokių skelbimų mūsų išeivijos spaudoje neteko aptikti. Aišku, kad ne viena Brazauskienė įstengia šlakstyti savo kūną Paryžiaus kvėpalais. Žurnalas spausdinamas Baltarusijoje. Peršasi mintis, kad Lietuvoje nėra bedarbystės. Visi taip užimti, kad reikia į užsienį kreiptis darbams atlikti.

Geriau būčiau pirkęs sūrį, nebūtų iškilę tiek galvą kvaršinančių minčių. Kitą kartą būsiu gudresnis.

PS. Moterėlės turėtų atkreipti dėmesį į Barrakuda losjonus ir balzamus. Štai kur barakudos gauna stiprybę. Ar nevertėtų importuoti iš Vilniaus tų losjonų ir balzamų. Gal padėtų kovai su barakudomis.

Svečiai Lietuvių kultūrinių darželių draugijos vakaronės koncerte.

G.Juškeno nuotr.

VAKARONĖ PAEŽERĖJE

Liepos 9 d. šeštadienį Clevelando Lietuvių Kultūrinių Darželių Draugija rengė tradicinę vasaros žavesio vakaronę Gwin Estate sodyboje, Bratenahl, Ohio. Ją atidarė dr-jos pirmininkas Vincas Apanius. Vicepirmininkas Vytautas Staškus papasakojo apie dr-jos veiklą bei atliktus

pagražinimus darželiuose. Ten birželio 12 d. sekmadienį Clevelando estai, latviai ir lietuviai ekumeninėmis pamaldomis paminėjo 1941 m. birželio trėmimus iš Baltijos kraštų. Šios vakaronės muzikinę programą išpūdingai atliko gitaros virtuozas prof. Michael Curtis iš Canton,

Ohio, kuriam padėkota gausiomis katutėmis.

Po koncerto pusšimtis svečių buvo pavaišinti skaniais užkandžiais bei tauriais gėrimais. Gaivus vėjelis iš Erie ežero atgaivino visus perkaitusius Clevelando vasaros karščiuose. Ger. J.

(Atkelta iš 2 psl.)

TRUMPAI

• Prezidentas Clintonas paskyrė Baltųjų Rūmų štabo viršininku buvusį Vadovybės ir Biudžeto įstaigos direktorių Leon Panetta. Ligšiolinis štabo viršininkas Mack McLarty liks prezidento patarėju.

• Komunistinėje Kinijoje buvo sušaudyti du aukšti pareigūnai už kyšių ėmimą. Per pirmus tris šių metų mėnesius dar 15,000 valdininkų ar kariškių buvo nubausti mažesnėmis bausmėmis. Kinų "Liaudies kariuomenė" valdo apie 10,000 biznio įmonių ir fabrių, kuriuose bujoja kyšininkavimas, pasisavinimai ir suktybės.

• Jemene baigėsi pilietinis karas. Pietinio Jemeno vadai slapstosi. Manoma, kad marksistas Pietų Jemeno prezidentas gavo prieglobstį Irake, kurio politinę liniją jis rėmė Persų įlankos konflikto metu. Kitos žinios sako, kad sukilėlių vadas slapstosi Maskvoje, kur buvo pasirašytos Jemeno karo paliaubos.

• Ruandos skerdynių sukeltas gyventojų bėgimas į kaimynines šalis Tanzanijoje įsteigė antrą didžiausią Tanzanijos "miestą". Nors čia trūksta visko, jau prasidėjo biznio veikla, įsisteigė "kioskai", dviračių remonto dirbtuvės, net naktiniai klubai. Geriausiai "veikia" tarptautinių šalpos organizacijų maito dalinimo veikėjai ir "miesto" seniūnai. Bijoma, kad panašios skirtingų genčių kautynės prasidės ir kaimyninėje

Iš visur apie viską

Burundi valstybėje. Laukiama įvairių ligų epidemijų.

• Japonijoje šalia netikėtų ekonominių sunkumų kilo politinė krizė. Šiomet vyriausybę bando sudaryti jau ketvirtas premjeras, kairysis socialistas, 70 metų amžiaus ligotas Murayama, kuris pažadėjo dar šį rudenį skelbti naujus parlamento rinkimus.

• Elektroniniame amžiuje mažėja spaudos skaitytojų. Britanijos parlamente kilo iniciatyva užbaigti laikraščių kovą dėl skaitytojų. Pirmas savo kainą sumažino "Daily Telegraph". Į tai tuoj atsiliepė "The Times". Vyriausybės statistika rodo, kad nuo 1986 m. laikraščius perkančių skaičius sumažėjo 7 nuoš.

• Afganistane vis nesi- baigia civilinės kovos. Oficialaus krašto prezidento Rabbani jėgos kariauja su partizanų vado Hikmatyar jėgomis. Pirmąjį remia vietiniai afganai, o Hikmatyaro pusę palaiko Pakistanas ir buvęs komunistinės valdžios generolas Dostam bei komunistų tebevaldoma naujoji Uzbekistano respublika. Civiliniame kare žuvo jau apie 11,000 žmonių. Sostinė kabalas tapo griuvėsių miestu.

• Palestinos Laisvinimo organizacijos vadas Arafatas baigia sudaryti autonominės Gazos srities ir Jericho miesto vyriausybę. Pasaulio Bankas pažadėjo parūpinti lėšų iki šių metų pabaigos po 20 mil. dol. kas mėnesį. Arafatas pasakė, kad užtenka

džiaugtis dėl palestiniečių autonomijos gavimo, užtenka šokti, dabar atėjęs laikas kietai dirbti.

• Jordano karalius Hussein planuoja susitikti Washingtono su Izraelio premjeru Rabinu.

• Kambodžijos karalius Sihanoukas, flirtuodamas su komunistų partija, su žudiškiška Raudonųjų Kmerų vadovybe, sukėlė prieš save ne tik parlamentą, bet ir du savo sūnus. Princas Chakrapong bandė kariškių pagalba perimti valdžią. Jam nepavyko ir jis gavo politinę globą Malaizijoje. Kitas princas Ranaridd atsisako bendradarbiauti su komunistais, o trečias princas Sirivudh palaiko tėvo sumanymą įsileisti Raudonuosius Kmerus į Kambodžijos vyriausybę.

• Italijos Palermo miesto prokuroras apkaltino buvusį premjerą Andreotti ne tik bendradarbiavimu su Mafija, bet tiesiog priklausymu tai Sicilijos organizacijai.

• Po dviejų mėnesių iš pareigų pasitraukė Pietų Afrikos baltas finansų ministras. Prezidentas Mandela pakvietė ministru kitą baltą biznierių.

• Prancūzijos prekyba su Kinija grįžo į normalias vėžes, paskelbė vyriausybė. Kinija buvo supykusi dėl prancūzų karo lėktuvų, 60 Mirage naikintuvų, pardavimo Taiwanui, bet dabar pati perka prancūzų ginklus.

LIETUVOS BANKO AUKSO ATSARGOS NESUMAŽĖJUSIOS

(LB atsakymas LR Seimo nariui V.Žiemeliui į 1994.06.22 d. paklausimą dėl aukso atsargų)

Lietuvos bankas 1940 m. disponavo aukso atsargomis, kurios buvo saugomos Anglijos, JAV, Prancūzijos, Švedijos ir Šveicarijos bankuose.

1992 m. vasario mėn 14 d. centrinis Prancūzijos bankas, 1992 m. kovo 31 d. centrinis Anglijos bankas grąžino Lietuvos bankui priklausiusį auksą.

1992 m. birželio mėn. 14 d. BIS (Bank of International Settlements) (Šveicarija) grąžino tą aukso dalį, kuri liko po kompensacijos išieškojimo už patirtus nuostolius, išaldžius jų korespondentinę sąskaitą Lietuvos banke 1940 m.

1992 m. liepos 6 d. Lietuvos Vyriausybė iš Švedijos Vyriausybės gavo kompensaciją už 1,25 t aukso -

21,112,496.95 Vokietijos markių, kuri buvo pervesta į Lietuvos Investicijų banką. Gąžinimo formą pasirinko Lietuvos Vyriausybė. 1992 m. gruodžio 18 d. ši suma su priaugusiomis palūkanomis - iš viso 21,954,718.13 Vokietijos markių - buvo pervesta į Lietuvos banko sąskaitą Deutsche Bundesbank'e.

JAV saugotas auksas buvo išnaudotas Lietuvą atstovavusios išeivijos.

Atsakydami į Jūsų paklausimą, pažymime, kad jokia dalis iš Lietuvos atgauto aukso nebuvo parduota ir šiuo metu Lietuvos banko aukso atsargos nesumažėjusios.

Lietuvos banko valdybos pirmininkas

K.Ratkevičius

SEIMO OPOZICIJA PRIEŠ LIETUVOS SAUGUMO SILPNINIMĄ

Opozicinės Seimo frakcijos paskelbė pareiškimą "Dėl Lietuvos saugumo silpninimo ir LDDP planų įteisinti Rusijos karinį tranzitą per Lietuvą". Jame sakoma, kad po okupacinės kariuomenės išvedimo Rusijos lėktuvai nuolat pažeidinėja Lietuvos oro erdvę, o LDDP valdžia nieko nedaro, kad tai sustabdytų. LDDP dauguma Seime jau priėmė įstatymą, kuriuo faktiškai atsisakoma sienos su buvusios Sovietų sąjungos teritorija gynybos, trečdaliu susilpninamos krašto apsaugos pajėgos. Rusijos interesus remianti LDDP grupuotė Seimo Nacionalinio saugumo komitete trukdo prasidėjusį bendradarbiavimą su NATO. Opozicinės jėgos teigia, kad dabar rengiamasi įteisinti Rusijos karinį tranzitą į Karaliaučiaus kraštą, aiškinant, kad karinio tranzito sąlygos bus nustatytos Lietuvos taisyklėmis, kurios bus

vienodos visoms šalims. Opozicinės jėgos vadovaujasi nuostata, kad Lietuva, įsiliedama į Europos tranzito erdvę, civilinių krovinių ir keleivių pervežimo taisykles turėtų nustatyti, jas derindama prie Europos Sąjungos šalių taisyklių, o ne Rusijos. Tuo tarpu Lietuvos ir Rusijos pareigūnai rengia šias Lietuvos taisykles bendrai tai Maskvoje, tai Vilniuje.

Vytautas Landsbergis pabrėžė, kad opozicija yra prieš karinį tranzitą per Lietuvos teritoriją į Karaliaučiaus kraštą, o ne prieš karinį tranzitą iš Karaliaučiaus krašto. Pasak dešiniosios opozicijos lyderio, yra sąmoningai painiojami šie dalykai ir užsimama demagogija, atseit, norim Karaliaučiaus krašto demilitarizavimo, o opozicija priešinasi kariuomenės išvedimui iš Karaliaučiaus krašto. (AGEP)

BENRA JAV IR LIETUVOS ĮMONĖ KUPIŠKYJE

Kupiškyje JAV Oregono "Ochoco Lumber" kompanijai priklausančiame name įvyko medienos fabriko pristatymas. Fabriką stato norvegų kompanija "Aage Myhre", švedų "Plus - hus" ir vietos statybininkai. Šiame fabrike gaus darbo 300 kupiškėnų. JAV kompanijos prezidentas pasakė, kad čia, už 10 tūkst. kilometrų nuo JAV, jis surado veiklių žmonių, kurie supranta užsienio investicijų reikšmę ir naudą Lietuvai,

taip pat pasakė, kad Kupiškio rajono savivaldybės vadovai galėtų būti pavyzdžiu kitoms Lietuvos savivaldybėms. Jau pastatyta busimojo fabriko darbininkų valgykla, buitinės ir administracinės patalpos. Prie Kupiškio marių mažiau kaip per mėnesį pastatyti trys švedų "Plus - hus" kompanijos gyvenamieji namai ir garažai amerikiečių fabriko administracijai. Iki medienos apdirbimo fabriko atidarymo beliko pusmetis. (AGEP)

ĮAMŽINAMAS M.GIMBUTIENĖS ATMINIMAS

Žymios lietuvių išeivijos mokslininkės profesorės Marijos Gimbutienės atminimo įamžinimui Lietuvos vyriausybė Vilniaus ir Kauno savi-valdybėms paskyrė 6,800 litų (1,700 USD). Šie pinigai bus panaudoti paminklinėms lentoms prie namų, kuriuose gyveno profesorė, įrengti. Klausimas dėl 145 tūkst. litų (36,250 USD) Marijos Gimbutienės knygai "Senoji Europa" išleisti turėtų būti svarstomas rudenį, sudarant ateinančių metų biudžetą. Šioje monografijoje apibendrinti mokslininkės archeologinių tyrinėjimų duomenys, surinkti dvylikoje Europos valstybių. Kaune iki šiol buvęs Kauno jūros prospektas vadinsis Marijos Gimbutienės vardu. (AGEP)

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

PAMINKLAS LIUDVIKUI RĖZAI JUODKRANTĖJE

Liudvikas Rėza dainuoja Lietuvai
Metų Metais gyvybę.
M. Karčiauskas

Su kiekvienu žmogum tauta arba šviesėja, arba niaukiasi. Kiekvienas žmogus tarsi žvaigždė, tik vienos dega ryškia šviesa, kitos mažesnės, blankesnės. Kuo daugiau ryškių žvaigždžių, tuo turtingesnė tauta. Viena tokių ryškių žvaigždžių, sužibusių Lietuvos padangėje, buvo Liudvikas Rėza (1776-1840), rašytojas, poetas, profesorius.

Jam atminti 1994 m. balandžio 30 d. Neringos m., Juodkrantėje, buvo atidengtas paminklas. Paminklo autorius – klaipėdietis skulptorius Arūnas Sakalauskas. Susikaupe, tylūs stebėjo juodkrantiečiai, atvykę svečiai iš Vilniaus, Klaipėdos, Nidos, kaip po gražaus aktorių V. Kochanskytės ir V. Kelmelytės eilių skaitymo kunigas E. Atkočiūnas pašventino paminklą. Iškilmių vedėja, Neringos m. kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vedėja, R. Žeimienė papasakojo apie L.

Rėzą, jo nuopelnus Lietuvai. Labai gražiai apie žmogaus paskirtį gyvenime kalbėjo švietimo, kultūros ministro pavaduotojas A. Balčiūnas, kuris ir atidengė paminklą.

Man, kaip Juodkrantės seniūnei, teko garbė visų juodkrantiečių vardu padėkoti visiems, kuriems kilo tokia graži mintis, tiems, kurie tą darbą kūrė, dirbo, ir tiems, kurie prisidėjo prie paminklo pastatymo, ir padėti pirmą gėlių puokštę. Juodkrantė turi daug širdžiai brangaus: marias, jūrą, kopas, senąją mišką. Liaudies meistrai jai dovanojo Raganų kalno skulptūras, kurios seka pasakas ir legendas. Dabar į savo lobių skrynią juodkrantiečiai priėmė ir paminklą L. Rėzai.

Tai šviesiu akordu suskambės ir L. Rėzos palikuonių, gyvenančių svetur, širdyse.

L. Rėzos vardas buvo suteiktas Juodkrantės pagrindinei mokyklai.

Juodkrantės seniūnė
Aldona Balsevičienė

RITA STAŠKUTĖ

Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831 - 5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

geriausios kainos – patogiausio lėktuvai
1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinkis į Vilnių

(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:

SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,

LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

Waterview Properties
of the Palm Beaches, Inc.

MLS

Ray Staškūnas

LICENSED REAL ESTATE BROKER

11501 Ellison Wilson Road
North Palm Beach, FL 33408
SE Corner of PGA Bridge

407-622-5000
407-626-6562 res
407-622-5966 fax

FOR YOUR FLORIDA REAL ESTATE NEEDS!!!

CALL 1(800) 369-7355

Pasiteiraukite apie
atpigintus bilietus Spalio mėn.

RYGA, VARTAI Į PABALTIJĄ

SUPAŽINDINAM SU ATA'S TAUPIAUSIOM
SKRYDŽIŲ KAINOM Į PABALTIJĄ

Ar Jūs skrendate biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis Pabaltijėje, Jūs nenorite gaišti laiko persėdami Maskvoje ar Frankfurte. Norite nukeliauti kuo greičiau, be reikalo neišleidžiant dar daugiau pinigų. ATA's iš New Yorko į Rygą yra greičiausias kelias. ATA paruosė jums pigiausią ir maloniausią kelionę, kurią jūs tikrai užsipelnėt. Į vieną pusę kainos iš New Yorko ne aukštesnės kaip \$429, ir žemos—iki \$279 spalio mėn., ATA yra vienas iš geriausių pasirinkimų tarp aukštų kainų skrydžių kompanijų.

PATOGŲS PERSĖDIMAI JAV

Naudokitės ekonomiškais ATA's skrydžiais į Rygą iš JAV miestų. Pasirinkite patogius TWA skrydžius, kurie sujungia New Yorko ATA's su Ryga.

**SKAMBINKIT JŪSŲ
KELIONIŲ AGENTUI
ARBA ATA:**

800-382-5892.

iš
NEW YORKO

Savaitės dienomis

\$399

Į vieną pusę
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Savaitgaliais

\$429

Į vieną pusę
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Studentams

\$349

Į vieną pusę, savaitės dienomis
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Išskrendant iš	Savaitgalis	Savaitės dienomis
ATLANTA	\$561	\$531
BALTIMORE	\$520	\$490
BOSTON	\$429	\$399
†CHICAGO	\$484	\$454
CLEVELAND	\$520	\$490
DALLAS	\$579	\$549
DETROIT	\$524	\$494
HOUSTON	\$579	\$549
†LOS ANGELES	\$547	\$517
MIAMI	\$569	\$539
MINNEAPOLIS	\$479	\$449
NEW ORLEANS	\$569	\$539
PHILADELPHIA	\$474	\$444
PHOENIX	\$547	\$517
PITTSBURGH	\$479	\$449
SAN ANTONIO	\$579	\$549
SAN DIEGO	\$547	\$517
†SAN FRANCISCO	\$547	\$517
SALT LAKE CITY	\$547	\$517
SEATTLE	\$549	\$519
WASHINGTON D.C.	\$520	\$490

Visos kainos yra nustatytos perkant skrydžius į abu galus

† Per ATA

Visi kiti miestai per TWA sujungti su New Yorko, tęsiant į Rygą per ATA.

ATA

American Trans Air

Bilietai turi būti nupirkti 7 dienas prieš išskrendant. Taip pat yra tiek brangesni bilietai turintys mažiau sąvaržymų. Valstybiniai mokesčiai \$32.95 sumokami atsiimant bilietus. Studentų amžius nuo 18 iki 26m., parodant mokyklos I.D. ATA suteikia pataravimus į Rygą iki Spalio 30, 1994.

CLEVELANDE ir apylinkėse

TELEFONAS BALSUOTOJAMS

Ohio valstijos sekretorius Bob Taft praneša, kad jau pradėjo veikti balsuotojams registruoti telefonas: 1-800-753-8683. Juo paskambinę balsuotojai gaus iš valstijos sekretoriaus ištaigos registracijos blanką, kurį užpildę grąžins ton ištaigon arba į bet kurią apylinkės balsavimo ištaigą.

Nuo 1992 m. virš 27,000 Ohio piliečių skambino šiuo telefonu ir virš 50,000 registracijos blankų buvo išsiuntinęta.

Šiemet ši registracija veiks iki spalio 5 d. Bendrieji rudens rinkimai bus lapkričio 8 d. Balsuoti gali JAV piliečiai, kurie bus 18 m. amžiaus rinkimų dieną. Jie privalo registruotis balsavimui 30 dienų prieš rinkimus.

Ger.J.

KVIEČIA TALKON

Clevelando Šv. Jurgio parapija dairosi savanorių talkininkų, kurie padėtų rūšiuoti rūbus parapijos šalpos centre. Pastaruoju laiku sulaukta gausių dovanų drabužiais. Jūs reikia surūšiuoti prieš dalinant apylinkės vargšams. Galintieji padėti šioje talkoje, kreipkitės į Virginiją Rubinski (tel. 486-9023) arba į kleboniją. Ger.J.

PARENGIMAI

1994 M.

• LIEPOS mėn. 31-ą dieną sekmadienį 12-tą valandą popiet, L.K.V.S.-gos "RAMOVÉ" Clevelando skyriaus valdyba ir L.S.S.-gos Išeivijoje Žalgirio šaulių kuopos

Ger.J.

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO

Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio 9:00 – 4:00
Penktadienį 9:00 – 6:00
Šeštadienį 9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

valdyba kartu rengia gegužinę prie ežero Beachland parke 17815 Canterbury Road Clevelande..

• RUGPJŪČIO 14 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

• RUGPJŪČIO 28 d. Kun. Juozapo Angelaičio 60-ties metų kunigystės sukakties ir 90-to gimtadienio pagerbimas. Šv. Jurgio parapijoje šv. Mišios 10:30 ryto.

• RUGSĖJO 18 d. Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas. Rengia skautininkų draugovė ir Dievo Motinos parapija.

• RUGSĖJO 25 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių atidarymo šventė. Šv. Mišias celebruos vyskupas Edward Pevec Mišios 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

APARTMENT FOR RENT

LAKE SHORE –185 St. Area
Modern, large 1 bedroom,
appliances, Air cond. Garage
included. Quiet bldg. No pets.
Lease. \$325 Call 338-3205

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židinys.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

1995 M.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

PAS CHICAGOS LIETUVIUS

Edvardas Šulaitis

VILNIUJE ATLIKO KOMPOZITORIAUS VL. JAKUBĖNO KŪRINĮ

Pasaulio lietuvių dainų šventės renginių metuose liepos 8 d. Operos ir baleto teatre įvyko lietuvių simfoninės ir chorinės muzikos koncertas. Kaip buvo reklamuojama, čia buvo atliekami profesionalios lietuvių muzikos šedevrai, kurių tarpe buvo ir Vl. Jakubėno kūrinys – poema mišriam chorui ir simfoniniam orkestrui. "Mano pasaulis" Be jo dar buvo atlikti ir B. Dvariono, E. Balsio, V. Barkausko, B. Kutavičiaus, M.K. Čiurlionio ir V. Bacevičiaus kūriniai.

Kaip matome, komp. Vl. Jakubėnas buvo vienas iš dviejų išeivijoje gyvenusių ir dirbusių muzikų, kurių kūryba buvo atliekama šiame prestižiniame koncerte. Tai yra didelis Chicagoje gyvenusio ir kūrusio kompozitoriaus pagerbimas.

MIRĖ ČESLOVAS GRINCEVIČIUS

Rašytojas, visuomenininkas, bibliotekininkystės specialistas, Česlovas Grincevičius, mirė Chicagoje birželio 28 d., sulaukęs 81 metų amžiaus. Su velionimi atsisveikinimas vyko liepos mėn. 1 d. jėzuitų koplyčioje, kur kalbėjo gana daug asmenų. Vėliau jo kūnas buvo sudegintas ir netrukus pelenai bus pervežti Lietuvon laidojimui. Ten jomis rūpinasi buvęs chicagietis, poetas K. Bradūnas, kuris vasarą praleidžia Lietuvoje.

IŠEIS ŽURNALAS ANGLŲ KALBA

Išsiuntintuose pranešimuose rašoma, kad Chicagoje – tiksliau – Lemonte "Baltch Publishing" kompanija pradės leisti anglų kalba žurnalą apie Lietuvą, pavadintą "Lithuanian Heritage Magazine". Kas bus redaktoriai dar neskelbiama, tačiau aiš-

kinama, kad žurnale (pasirodys du kartus per mėnesį) tilps daug įdomių rašinių apie Lietuvą. Vieno numerio kaina – 4.50 dol., metams kainuos 24.94 dol. iš anksto užsisakant.

STOVYKLAUS SKAUTAI

Chicagos skautų ir skautų stovykla, kuri ruošiama Rako vardo stovyklavietėje prie Custer, Michigan, bus rugpjūčio 3-13 dienomis. Stovyklos viršininku yra paskirtas Romas Rupinskas, o jam talkins visa eilė asmenų. Į šią stovyklą taip pat yra kviečiami svečiai skautai iš kitur.

IRGI REKLAMUOJA LIETUVĄ

Neseniai "Chicago Tribune" dienraštyje (liepos 8 d.) gana stambia ir aiškiai matoma antraštė ("U.S. nabs Lithuanians on gun charges") yra plačiai pagarsinami trys mūsų tautiečiai, deja, iš negiamos pusės. Iš čia skaitytojai sužinojo, kad liepos 7 d., buvo suareštuoti trys lietuvių kilmės žmonės: Arūnas Krasauskas, Henrikas Malukas ir Darius Stankevičius. Jie sulaikyti už mėginimą nelegaliai pasiūsti į

Lietuvą ginklus. Rašoma, kad pirmieji du, iš pardavėjais apsimečiusių federalinės policijos agentų, nupirko 22 automatinius pistoletus ir du Uzi kulkosvaidžius už 12,850 dol. Kada jie šiuos ginklus nešė į vieną lietuvių siuntimo bendrovę pasiuntimui, jie dar lauke buvo sulaikyti ir areštuoti. Laikraštyje sakoma, kad jauni tautiečiai (nuo 24 iki 30 metų amžiaus) Amerikon yra atvykę nelegaliu keliu.

Pažymima, kad kelios amerikiečių federalinės įstaigos šiuos žmones jau sekė porą mėnesių prieš areštavimą ir suorganizavo jiems ginklų pardavimą, kad tokiu būdu būtų galima juos sulaikyti. Yra rašoma, kad iš Lietuvos tie ginklai būtų išskirstyti į kitas Rytų Europos valstybes, jų tarpe Rusiją ir Jugoslaviją.

Tuo tarpu suimtųjų likimas dar nežinomas. Tikimasi, kad jie bus nubausti, o tada išsiųsti atgal į Lietuvą.

KIEMO DARBAI

Greitai ir tvarkingai atlieku įvairius mažesnius ir rimtesnius kiemo darbus.

Skambinkite:
Linui Mulioliui 692-0702

PRANEŠIMAS

Lithuanian Village, Inc. direkcija ir Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas patikėtinių taryba šaukia š.m. rugpjūčio 21 d. 12 val. Lietuvių Namuose – 877 East 185 St. Cleveland, Ohio – metinį susirinkimą.

Susirinkimo darbų tvarka: Lithuanian Village, Inc. direkcijos, Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas patikėtinių tarybos, Kontrolės komisijos bei Nominacijų komisijos pranešimai, jų tvirtinimas, direktorių rinkimai.

Direkcija, turėdama sunkumų rasti kandidatų į direktorius ir talkindama Nominacijų komisijai, kviečia akcininkus susirūpinti mūsų bendrovės ateitimi ir kandidatuoti į direktorius. Savanoriai apie sutikimą kandidatuoti prašomi pranešti Direkcijai iki š.m. rugpjūčio 10 d.

Lithuanian Village, Inc. Direkcija,
Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas
Patikėtinių Taryba

★★★

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti meistro grožio albumą **"Einu per Lietuvą"**. Tai jau trečioji lietuvių fotomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – "Gimtoji žemė Lietuva", "Atgimstanti Lietuva".

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus. Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po 18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 per siuntimo išlaidomis.

Wild, WOOLLY & Wonderful!

It's baaaack and crazier than ever. If you like foot-stompin', cattle-ropin', sheep-shearin', cotton candy-spinnin' good times, then it's the Ohio State Fair you're cravin'. From the ferris wheels to the little pig squeals. From the hairy beasts to the tasty treats. Or try dancin' to the beat of country, rock and blues and then take your kids to the petting zoo. Whatever you do, one thing's for sure, it's all Wild, Woolly & Wonderful at the Ohio State Fair. So, call 1-800-BUCKEYE for more information. It's a party 'til the cows go home!

**OHIO STATE
FAIR**
OHIO EXPOSITIONS CENTER
August 5-21

KNYGŲ MYLĖTOJAMS

Siunčiame šias knygas:

	kaina \$ oro paštu
1. <u>Bažnyčios Lietuvoje</u> Spalvotų 306 fotografijų albumas su tekstu.....	\$17.00
2. <u>Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių.</u>	
S. Daukanto puikiai iliustruotas veikalas.....	\$12.00
3. <u>Laisvės byla.</u> V. Landsbergio kalbų ir dokumentų rinkinys.	
Gausiai iliustruotas.....	\$10.50
4. <u>Daugel krito sūnų.</u> A. Ramanausko (Vanago)	
prisiminimai apie partizanų kovas prieš bolševizmą.....	\$8.50
5. <u>Trakų miestas ir pilys.</u> Nespalvotos iliustracijos tekstas 290 pusl.....	\$8.50
6. <u>Lietuvos Respublika.</u> Spalvotas žemėlapis, mastelyje 1:600000.....	\$5.00

Galima užsisakyti visas knygas sąrašę, bet ne daugiau vieno egzemplioriaus vienos knygos. Užsakymų mažesnių nei \$10 nepriimam. Jeigu visos knygos būtų išpirktos, mes Jus painformuosime. Būtų geriausia, kad palauktumėte kol pasirodys spaudoje naujas sąrašas knygų. Mums skubiai praneškite ir mes panaudosime Jūsų čekį apmokėti už Jus dominančias knygas naujame sąrašė. Jeigu tas Jūsų nepatenkintų, grąžinsime čekį.

Pasiųskite čekį šiuo adresu:

tel. (370-43) 56346
fax (370-43) 56369

Stanislovas Tamkvaitis
Kauno g. 20-6
4520 Marijampolė
LITHUANIA

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – **AIR CARGO**

Pinigai pervedami **doleriais**

Maisto siuntiniai, nuo **\$39 – iki \$98.**

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK

Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.